

Vloga mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnoreženo sobivanje

Voluntariat - Zavod za mednarodno prostovoljno delo

Resljeva 20, Ljubljana
www.zavod-voluntariat.si

Naslov:

Vloga mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnoteženo sobivanje

Raziskavo so pripravile:

Katja Celin, Nina Grošek in Jana Gruden

Izdal:

Voluntariat

Zavod za mednarodno prostovoljno delo

Resljeva 20, Ljubljana

t. 01 23 91 623

e. info@zavod-voluntariat.si

w. www.zavod-voluntariat.si

Ljubljana, december 2008

Raziskava z naslovom **Vloga mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnoteženo sobivanje** je nastala v okviru Zavoda Voluntariat, in sicer v sklopu projekta *»Tudi ti si delček istega sveta«*, ki ga je financirala Evropska komisija s prispevkom slovenskega Ministrstva za zunanje zadeve in projektnih partnerjev.

Vsebina raziskave predstavlja izključno pogled in mnenje avtorjev. Za točnost navedenih podatkov so odgovorni tisti posamezniki, ki so nam te podatke posredovali.

KAZALO

1. UVOD.....	1
<i>1.1 Opredelitev področja</i>	<i>1</i>
<i>1.2 Namen in osnovne trditve</i>	<i>1</i>
<i>1.3 Metoda dela</i>	<i>2</i>
<i>1.4 Potek raziskave in obdelava podatkov</i>	<i>3</i>
2. PREDSTAVITEV ORGANIZACIJ IN PROSTOVOLJCEV.....	4
3. TERMINOLOGIJA.....	18
<i>3.1 Mednarodno prostovoljno delo</i>	<i>18</i>
<i>3.2 Učenje za globalno uravnoreženo sobivanje</i>	<i>23</i>
<i>3.3 Poimenovanje držav Afrike, Azije in Južne Amerike</i>	<i>27</i>
4. POMEN MEDNARODNEGA PROSTOVOLJNEGA DELA V KONTEKSTU UČENJA ZA GLOBALNO URAVNOTEŽENO SOBIVANJE in MOTIVACIJA.....	29
5. OPREDELITEV IZKUŠNJE MEDNARODNEGA PROSTOVOLJNEGA DELA.....	32
6. USPOSABLJANJA BODOČIH oz. BIVŠIH PROSTOVOLJCEV.....	34
7. DOGOVOR O (SO)DELOVANJU Z ORGANIZACIJO.....	35
8. IZKUŠNJA MEDNARODNEGA (SO)DELOVANJA.....	37
9. OSVEŠČANJE JAVNOSTI IN PODAJANJE NAUČENEGA NAPREJ.....	43
10. (SO)DELOVANJE ORGANIZACIJ.....	45
11. UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK.....	48
12. LITERATURA IN VIRI.....	51
13. PRILOGE.....	52
<i>13.1 Vprašalnik za organizacije o mednarodnem prostovoljnem delu</i>	<i>52</i>
<i>13.2 Vprašalnik za prostovoljce o mednarodnem prostovoljnem delu</i>	<i>53</i>

1. UVOD

1. 1 Opredelitev področja

Na svetovni konferenci Mednarodnega združenja prostovoljcev leta 2001 je generalni sekretar Združenih narodov dejal: *»V času, ki ga označujejo politične in ekonomske krize, naravne in po človeku povzročene katastrofe, zlahka postanemo pesimistični glede prihodnosti. Toda obstajajo tudi znaki, ki opogumljajo in vzbujajo upe glede razvoja človeštva. Pozitivna dogajanja so rezultat želja in volje številnih posameznikov, da darujejo svoj čas, svoj napor, svoje vire in svoje zamisli za dobrobit skupnosti ter za razvoj vseh ljudi. Te ljudi imenujemo prostovoljci. Njihov prispevek k razvoju družbe je ogromen. V današnjem času so bolj kot kdajkoli prej potrebna skupna prizadevanja državljanov za boljšo prihodnost človeštva, kar je za vse življenjskega pomena.«* (po Samec, 2001)

Z razvijanjem, spodbujanjem in promocijo prostovoljnega dela aktiviramo posameznike, civilno družbo k podpori pri reševanju problemov v določeni lokalni skupnosti, predvsem pa je pomembno, da to počnemo *»skupaj in v sodelovanju«* z lokalno skupnostjo.

1. 2 Namen in osnovne trditve

Pričujoča raziskava je nastala v okviru Zavoda Voluntariat, in sicer v sklopu projekta *»Tudi ti si delček istega sveta«*, ki ga je financirala Evropska komisija s prispevkom slovenskega Ministrstva za zunanje zadeve in projektnih partnerjev. Namen raziskave je bil zbrati podatke o organizacijah v Sloveniji, ki omogočajo mednarodno prostovoljno delo v kontekstu učenja za globalno uravnoreženo sobivanje. Z raziskavo smo skušali oceniti, kakšno je trenutno stanje na tem področju v Sloveniji, ter s sogovorniki poiskati možnosti za izboljšanje in razvoj tega področja pri nas. Delno smo se dotaknili same terminologije, predvsem nas je zanimalo, kako naši sogovorniki razumejo nekatere pojme nanašajoče se na vsebino področja mednarodnega prostovoljnega dela in učenja za globalno uravnoreženo sobivanje. Vendar pa eksaktno določanje in definiranje pojmov ni osnovni namen raziskave, saj si glede enoznačnosti nekaterih pojmov organizacije nismo enotne, ali pa za te pojme ne najdemo primernih slovenskih nadomestil.

V zvezi s področjem prostovoljnega dela se uporablja več izrazov: prostovoljstvo, prostovoljno delo, volonterstvo ali mednarodno prostovoljno delo, in kot pravi Špela Kaplja, to niso novi pojmi, pomenijo pa nesebično dajanje pomoči oziroma delo, ki ni plačano. Poudarja, da: *»/.../je volonterstvo temelj civilne družbe, predvsem v času globalizacije in nenehnih sprememb, saj oživilja najbolj plemenite vrednote človeštva, kot so mir, svoboda, varnost in pravica ter enakost za vse ljudi, hkrati pa pomaga posameznikom spoznavati pravice in odgovornosti, omogoča učenje in osebnostno raste združuje posameznike v skupinskem delu, ki stremi k inovativnim rešitvam in k temu, da ustvarja skupno dobro.«* (Kaplja, 2006: 63)

Njeno trditev podpiramo in v nadaljevanju bo to rdeča nit skozi celo razpravo.

Osnovna vodila za pričujočo raziskavo so naslednje predpostavke:

1. V Sloveniji je pomen mednarodnega prostovoljnega dela v procesu učenja za globalno uravnateženo sobivanje bolj slabo poznano, kljub temu pa število prostovoljcev z izkušnjo mednarodnega prostovoljnega dela ni majhno;
2. organizacije na tem področju si želijo večjega sodelovanja in povezovanja;
3. prostovoljci ne poznajo vseh organizacij, ki omogočajo mednarodno prostovoljsko udejstvovanje;
4. termin učenje za globalno uravnateženo bivanje ni najbolje sprejet;
5. prostovoljci ne vedo, katere države zajema termin »države juga«.

V nadaljevanju bomo skušali odgovoriti še na mnoga druga vprašanja, predvsem pa iskati rešitve za večjo prepoznavnost in zastopanost mednarodnega prostovoljnega dela v Sloveniji.

Celotna raziskava temelji predvsem na intervjujih s predstavniki organizacij ter prostovoljci. Vsem sogovornikom se toplo zahvaljujemo za sodelovanje.

1.3 Metoda dela

Skladno z namenom raziskave smo v slednjo zajeli:

- vse organizacije na območju Slovenije, ki se ukvarjajo z mednarodnim prostovoljnim delom v kontekstu učenja za globalno uravnateženo in
- prostovoljce, ki so bili v okviru programov predhodno omenjenih organizacij ali v lastni režiji na mednarodnem prostovoljnem delu v državah južne Amerike, Azije in Afrike.

V obdobju med julijem in septembrom 2008 je bilo skupaj intervjuvanih 6 predstavnikov organizacij in ena koordinatorica prostovoljcev ter 19 prostovoljcev z izkušnjo mednarodnega prostovoljnega dela.

Vprašalnik za organizacije je obsegal 14 spremenljivk ter zajemal naslednjih pet področij:

- terminologija,
- pomen mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnateženo sobivanje,
- usposabljanje bodočih oz. bivših prostovoljcev,
- samozavedanje močnih in šibkih točk ter
- povezovanje in sodelovanje.

Medtem, ko je vprašalnik za prostovoljce obsegal 29 spremenljivk ter zajemal naslednjih šest področij:

- terminologija,
- pomen mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnateženo sobivanje,
- opredelitev izkušnje mednarodnega prostovoljnega dela,
- dogovor o (so)delovanju z organizacijo,
- izkušnja mednarodnega (so)delovanja in
- osveščanje javnosti in podajanje naučenega naprej.

1.4 Potek raziskave in obdelava podatkov

Na pobudo Zavoda Voluntariat se je v sredini meseca julija 2008 srečala ekipa sodelavcev zadolženih za pričujočo raziskavo. Ti so sestavili osnutek vprašalnika in pripravili nabor slovenskih organizacij, ki omogočajo mednarodno prostovoljno delo v kontekstu učenja za globalno uravnoteženo sobivanje. Omenjene organizacije se je nadalje po telefonu ali elektronski pošti obvestilo o načrtovanem intervjuju v prihodnjih tednih. Med drugim so bile obveščene organizacije povabljeni, da z zadolženimi sodelavci te raziskave podelijo kontakte prostovoljcev z izkušnjo mednarodnega prostovoljnega dela v državah južne Amerike, Azije in Afrike. Po opravljenem stiku z organizacijami sta sodelavki po telefonu ali elektronski pošti vzpostavili stik tudi s prostovoljci. V tem času se je dokončno oblikoval tudi vprašalnik, kateri je bil po elektronski pošti posredovan vsem tistim, ki so se želeli v naprej pripraviti na intervju. Intervjuvanje organizacij in prostovoljcev je potekalo med drugo polovico julija in prvo polovico septembra 2008, na predhodno dogovorjenih lokacijah po več krajih po Sloveniji. Intervjuji so bili uspešno opravljeni pri 6 od 7 povabljenih organizacij in 19 od 25 povabljenih prostovoljcev. Pogovore smo snemali in za to pridobili dovoljenje udeležencev v raziskavi. Vse prejete podatke s strani organizacij in prostovoljcev smo nato obdelali ročno tako, da smo naredili prepis intervjujev.

2. PREDSTAVITEV ORGANIZACIJ IN PROSTOVOLJCEV

Društvo za človekove pravice in človeku prijazne dejavnosti Humanitas

Kratica: **HUMANITAS**

Naslov: **Resljeva ulica 48, 1000 Ljubljana**

Telefon: **01/430 03 43**

Elektronski naslov: **info@humanitas.si**

Spletna stran: **www.humanitas.si**

Leto ustanovitve: **2000**

Vrsta organizacije: **društvo, NVO, neprofitna**

Viri financiranja: **razpisi, članarina, privatni viri**

Kontaktna oseba: **Katja Mrak**

Vizija:

»Ozavestiti ljudi o globalnih problemih, kot so revščina in razlike med razvitimi in tako imenovanimi nerazvitimi državami ter skozi izobraževanje in informiranje spodbuditi ljudi k dejavnemu vključevanju v družbo in družbi odgovorno življenje.«

Geografska področja delovanja/ pošiljanja:

»Naši projekti v Afriki se ves čas razvijajo, zato se bodo navodila za prostovoljce morda pogosteje spreminjala. Zaenkrat lahko prostovoljci sodelujejo na projektu v Burkina Fasu (Bobo Dioulasso - drugo največje mesto), kjer je uradni jezik francoščina ter v Gani (vasici Busua na jugu in Larabanga na severu), kjer je uradni jezik angleščina. Poleg navedenega omogočamo informiranje tudi potencialnim prostovoljcem, ki odhajajo v Ugando k organizaciji Edirisa, o specifikah življenja v Afriki.«

Ciljne skupine:

»Posameznikom omogočamo, da gredo v Afriko. Do zdaj smo poslali dva prostovoljca v Burkino Faso, tam sta pomagala pri nadaljevanju programa našega botrstva in pa pri izboljšanju programa pravične trgovine, ki jo izvajamo skupaj z Umanotero in s prodajalno 3muhe. /.../Dobra praksa tega je, da se je recimo s pomočjo prostovoljcev v lokalni skupnosti bolj profilirala tudi naša partnerska organizacija Kafuli.«

Kriteriji in pogoji sodelovanja organizacije z organizacijami v »državah Juga«:

»Pri prostovoljstvu sodelujemo z organizacijami, s katerimi imamo že vzpostavljene odnose na drugih projektih, na primer botrstvo, razvojno sodelovanje in pravična trgovina. Te organizacije so neprofitne in neodvisne. Zagovarjajo podobne vrednote kot Humanitas, zaupanje pa se je vzpostavilo skozi pretekla sodelovanja in izkušnje. /.../Potencialni prostovoljci (tudi popotniki oziroma kratkoročni prostovoljci) pošljejo na info@humanitas.si življenjepis in spremni dopis z obrazložitvijo, na katerem projektu bi radi sodelovali in zakaj, ali imajo že kakšne izkušnje z drugimi kulturami, s prostovoljnim delom v tujini ali doma ter kakšne veščine ali znanja bi lahko prispevali pri svojem delu. Navedejo tudi koliko časa želijo posvetiti prostovoljnemu delu in organizacijo ali posameznika, ki jih lahko priporoči. Društvo potencialne prostovoljce nadalje kontaktira in se glede na trenutne potrebe dogovori za razgovor ali pa shranilo kontaktov za kasnejšo priložnost. Pred odhodom na prostovoljno delo organiziramo predstavitev projekta in lokalnih partnerjev s katerimi bodo sodelovali prostovoljci, možno je tudi organiziranje učenja

jezika. Več o kriterijih in pogojih sodelovanja na http://humanitas.si/naredi_ti.php (Prostovoljno delo: V Afriki)«

Trajanje: kratkoročno (od 1 do 60 dni), srednjeročno (60 dni in več) in dolgoročno (leto dni in več) prostovoljno delo

Dogovor o obveznostih in odgovornostih prostovoljcev in organizacij:

»Dogovor skleneta prostovoljec in društvo; gre za individualne dogovore, kjer se upošteva Humanitasov sistem botrstva, želje prostovoljca in Etični kodeks prostovoljstva (čeprav gre za delo v tujini). Pogodbo o sodelovanju društvo podpiše s srednjeročnimi in dolgoročnimi prostovoljci. Tudi kratkoročni prostovoljci se lahko kadarkoli odločijo in preidejo v srednje ali dolgoročen dogovor.«

Povprečno število poslanih prostovoljcev na leto: /

Povprečna starost prostovoljcev: 30

Razlogi za mednarodno (so)delovanje: uresničevanje cilja in namenov društva preko podpore razvojnemu sodelovanju, PT, botrstvu; skupno izvajanje projektov s partnerji, kjer slednji skupaj z nami definirajo potrebe po prostovoljcih in naloge, gre torej za dialog s partnerji; prenašanje znanj tako prostovoljca k Humanitasu in gostiteljski organizaciji, hkrati pa se tudi obe organizaciji učita od njega; promocija in ozaveščanje o globalnih vprašanjih

DOBRODELNO DRUŠTVO TIBET (prej: Društvo za podporo Tibetu)

Naslov: **Pražakova 20, 1000 Ljubljana**

Telefon: **031 380 466, predsednik**

Elektronski naslov: **info@tibet-drustvo.si**

Spletna stran: **www.tibet-drustvo.si**

Leto ustanovitve: **1996**

Vrsta organizacije: **posvetna, nevladna in nepolitična organizacija**

Viri financiranja: **financiranje iz privatnih virov**

Kontaktna oseba: **Matjaž Trontelj**

Vizija:

»Vizija našega društva, ki se je prvotno imenoval Društvo za podporo Tibetu, je bila v prvi vrsti podpreti tibetanski narod, v teh težkih časih, ko se soočajo z izumrtjem svoje kulture iz takšnih in drugačnih razlogov. Nekako s to modernizacijo, ki tako močno prihaja do njih, pa tudi osveščanje glede varstva človekovih pravic. Potem, v toku teh 12 let dela smo dobili več možnosti, da smo podprli in se vključili v konkretne projekte znotraj Tibeta. To je bilo precej težko, saj večina stvari odprtih za tujce, se dogaja zunaj. Po drugi strani pa vemo, da gre pomoč v prave roke in ima učinke zaradi projektov, ki jih imamo tam. Z namenom poudariti našo nepolitičnost in ideološko usmerjenost, smo potem spremenili tudi ime društva, ki se zdaj imenuje Dobrodelno društvo Tibet. /.../Vizija ostaja. Na konkreten način in s konkretnimi dejanji sodelovati z domačini, z ljudmi Tibeta pri neki boljši prihodnosti, tako za njih, kot za nas.«

Geografska področja delovanja/ pošiljanja: Tibet

Ciljne skupine: Tibetanci

Kriteriji in pogoji sodelovanja organizacije z organizacijami v državah »Juga« :

»Kar se tiče projektov, ki jih podpiramo, je pogoj ta, da so dobri, učinkoviti, da se denar porablja na smotrni način in po navadi smo s temi projekti tudi osebno povezani. Ali srečamo posameznike tam, ki želijo nekaj narediti ali so že na projektih, ki so že v teku in s tem, ko jih sami spoznamo, dobimo tudi zaupanje v te projekte, to pa potem prenesemo naprej, v neko širšo akcijo, kjer iščemo pomoč za te projekte. /.../Delujemo na zelo osebni ravni. Ker kaj ti pomagajo tam neke reference neke organizacije, če ne poznaš ljudi, če jim ne zaupaš. Po drugi strani pa imaš velikokrat ljudi, ki imajo dober namen in želijo narediti stvari, pa nimajo nekih referenc, na nobenem razpisu ne bodo dobili denarja, ampak spet, če te prepričajo pritegniti v ta svoj projekt in če jim zaupaš, potem te projekte podpiramo.«

Trajanje: po želji

»Poklicali so nas, izrazili željo, da bi šli recimo v šolo, mi pa posamezniku nato povemo, da lahko gre, hkrati pa ga opozorimo, da bo težko, da nihče ne bo tam skrbel zanj, nič ni organizirano. Velika bariera je seveda jezik, ker brez znanja tibetanščine ali pa vsaj kitajščine je težko, je pa odlična prilika za učenje teh jezikov. Potem pa, če še vedno želijo iti, jim pomagamo v smislu logistike, jih obrnemo na prave ljudi, da pridejo do tja, se tam dogovorimo, da bodo prišli. Ljudje so pa zelo gostoljubni, radi sprejmejo tujce. /.../Do zdaj sta dva prostovoljca šla za pol leta. Očitno je to še tako obdobje, da je dovolj dolgi rok, da se da nekaj narediti, da sploh prideš tja, se vpelješ v življenje in prilagodiš, to pa je tudi obdobje, ko si že spet zaželiš malo udobja.«

Dogovor o obveznostih in odgovornostih prostovoljcev in organizacij: brez; prostovoljci vse stroške krijejo sami

Povprečno število poslanih prostovoljcev na leto: /

Povprečna starost prostovoljcev: 30

Razlogi za mednarodno (so)delovanje: želja po pomoči in vzajemnem sodelovanju

»Naše vodilo sta dva glavna projekta. Prvi, ki poteka od leta 2000 se imenuje Ohranitev tradicionalne tibetanske medicine in ga vodi ena Slovenka, ki tam živi že trinajst let. Ona je ustanovila ta projekt, ker je videla, da ljudje izgubljajo te svoje starodavne veščine tradicionalne medicine. Hkrati pa je takoj naletela na problem, da otroci ne hodijo v šolo, ker morajo delati doma, ali da šola ni dobra in je nekako nekaj nujnega, da se sploh pride do stopnje, da lahko začneš ljudi osveščati o medicini, morajo znati pisati in brati in imeti neko osnovno znanje. Tako je na začetku začela z iskanjem sponzorjev, ki so otrokom iz revnih družin omogočili obiskovanje javne šole. To je potem lepo steklo, dosti otrok je bilo pridnih, so bili talentirani, zato je nato ustanovila še srednjo šolo, kjer jih pa res učijo te tradicionalne tibetanske medicine. Tako da ta prva generacija teh študentov bo končala naslednje leto. Potem pa ali bodo šli študirati naprej na univerzo, ali pa bodo šli kar nazaj v svoje vasi in bodo tam delali. Hkrati pa ima ta gospa tudi ekipo zdravnikov, ki imajo dosti uspehov pri zdravljenju zakoreninjene bolezni, bolezni velikih sklepov, zgleda pa tako, da ljudje, ki zbolijo za to boleznijo, nekako ne rastejo, povečujejo se

samo njihovi sklepi. Postanejo invalidi, ki so po navadi v breme svojim družinam, ne gredo v šolo in nič ne delajo. Ona in njena ekipa zdravnikov imajo zelo dobre rezultate zdravljenja te bolezni z naravnimi zdravili. In potem hodijo po teh območjih, kjer je ta bolezen najbolj zakoreninjena in nudijo zdravstveno oskrbo. Mislim, da so že skoraj prišli do te stopnje, ko ni več novih okužb in še samo zdravijo stare. Drugi projekt pa je Šečen dobredelna šola za sirote, ki poteka nekje od leta 2005, v drugem delu Tibeta. Tam je pa imel en mlad menih željo ustanoviti sirotišnico za številne sirote iz tistih predelov, tako, da bi jim nudil dom kot tudi izobrazbo. Tako, da šola je bila potem zgrajena tudi s pomočjo Slovenije in posameznikov, kot tudi s pomočjo posameznikov na Kitajskem. Zdaj je tam 50 otrok, starih od 5 do 15 oziroma 16 let. Tako je postala njihov dom, hkrati pa jim skušamo nuditi tudi čim bolj uporabno izobrazbo. Ne samo, kako se bere in računa, ampak tudi v smislu ene poklicne izobrazbe. Ker če je zdaj otrok v prvem razredu star 14 let, ne bo imel nobene možnosti, da bi šel v srednjo šolo ali kaj takega, in se bo moral tukaj naučiti enih praktičnih veščin, s katerimi si lahko zagotovil preživetje. /.../To sta dva glavna projekta, podpiramo jih v glavnem z denarno pomočjo ali pa z znanjem, malo manj pa s prostovoljstvom. Razloga za to sta najbrž dva. Politične razmere na Tibetu so zelo neprijazne in ne omogočajo take odprtosti, da bi lahko kar hodili tja za dalj časa, oba ta dva projekta delata pod zelo budnim očesom oblasti, saj brez dovoljenj ne moreš nič delati, lahko ti pa ga prekličejo v trenutku. Za enkrat smo imeli nekaj posameznikov, ki so šli tja kot prostovoljci, nimamo pa enega organiziranega programa, da bi tja pošiljali prostovoljce organizirano. Druga plat je tudi to, da ker tudi tam ni ene organizacije, enega sistema, kako prostovoljce vpeljati, kaj mu dati za delati, kako skrbeti za njega.«

MLADINSKO INFORMACIJSKI CENTERKratica: **MIC**Naslov: **Ulica stare pravde 11, 1000 Ljubljana**Telefon: **01 439 97 90**Elektronski naslov: **info@mic.si**Spletna stran: **www.mic.si**Leto ustanovitve: **1992**Vrsta organizacije: **zasebni zavod**Viri financiranja: **lastno delo (tečajji, izobraževanja, delavnice), razpisi**Kontaktna oseba: **Primož Jakob****Vizija:**

»Naša vizija je vzgoja in učenje mladih za globalno medčloveško solidarnost, strpnost in človekove pravice, priložnost za medkulturno učenje in izmenjavo, osebnostno in duhovno zorenje ter razvijanje talentov, pomoč pri konkretnem delu na dogovorjenem projektu, seznanitev in spoznavanje dela misijonarjev, izkušnje življenja v skupnosti; spodbuda za bolj aktivno delo v misijonskem zaledju in zbiranje konkretne pomoči, izkušnja življenja v nerazvitih »deželah juga«, izkušnja tabora in življenja na taboru posredovati čim širšemu krogu ljudi po medijih, javnih predstavitev.«

Geografska področja delovanja/ pošiljanja: (trenutno) Brazilija, Gvajana, Indija, Južnoafriška republika, Madagaskar

Vsebinska področja delovanja: igre in delavnice za otroke (oratorijski pristop); izobraževanje; obiskovanje

Ciljne skupine: otroci; pripadniki etničnih manjšin; lokalne skupnosti, oddaljene od centrov moči

Kriteriji in pogoji sodelovanja organizacije z organizacijami v »državah juga«: polnoletnost; izjava in motivacijsko pismo; krščanstvo ni pogoj, je pa nujno, da so spoštovane krščanske vrednote

Trajanje:

»Projekt traja približno eno leto. Od februarja do poletja se ekipe po destinacijah pripravljajo. Tabor je izveden v poletnem času, trajanje pa je odvisno od možnosti in potreb gostitelja (od 10 dni do 2 mesecev). Po vrnitvi sledi faza promocije in predstavljanja svoje izkušnje drugim, projekt pa se konča konec novembra z zaključnim srečanjem vseh udeležencev.«

Dogovor o obveznostih in odgovornostih prostovoljcev in organizacij: prostovoljec plača kotizacijo 80 EUR, ki pokrije stroške usposabljanja pred odhodom in evalvacijskega vikenda; stroške prevoza krije prostovoljec sam; nastanitev in prehrana sta odvisna od možnosti gostitelja, prostovoljec se udeleži uvodnega enodnevnega izobraževanja, vikend izobraževanja za vse skupine in smeri, vsaj enega vikend izobraževanja s posamezno skupino oziroma smerjo

Povprečno število poslanih prostovoljcev na leto: 60 (2006), 80 (2007), 80 (2008)

Povprečna starost prostovoljcev: 28

Razlogi za mednarodno (so)delovanje:

»Razlogi za mednarodno (so)delovanje temeljijo na osnovi potreb v določeni »deželi juga«; na osnovi prepoznane vrednosti izkušnje tuje kulture in izkušnje prostovoljnega dela za osebni razvoj prostovoljca.«

MISIJSKO SREDIŠČE SLOVENIJE

Kratica: **MISSIO**

Naslov: **Kristanova 1, Ljubljana**

Telefon: **01/300-59-50**

Elektronski naslov: **missio@rkc.si**

Spletna stran: **www.missio.si**

Leto ustanovitve: **1974**

Vrsta organizacije: **verska, neodvisna in neprofitna organizacija, predmet zasebnega prava**

Viri financiranja: **financiranje iz privatnih virov**

Kontaktna oseba: **Stane Kerin**

Vizija oz. področja dela so: medicina (zdravstveni domovi, dispanzerji), izobraževanje (šole in vrtci), tehnična pomoč (različne delavnice, kot so mizarska, strugarska, šiviljska ipd.)

Geografska področja delovanja/ pošiljanja: Brazilija, Paragvaj, Madagaskar, Kongo, Zambija, Angola, Bocvana, Malavi

Ciljne skupine: otroci, mladi, starejši, bolni, žrtve konfliktov/ vojn/ naravnih nesreč, predstavniki šol in drugih izobraževalnih ustanov, lokalne skupnosti.

Kriteriji in pogoji sodelovanja organizacije z organizacijami v »državah juga«:

»Laiški misijonar mora biti polnoleten ter zrela in odgovorna osebnost, aktiven kristjan, zavedati se mora, da v misijone ne odhaja reševati svojih osebnih problemov, nerazumevanja v družini ali problema brezposelnosti. Za svoje delo v misijonih mora imeti ustrezno poklicno izobrazbo in po možnosti delovne izkušnje. V svojem delu mora biti samostojen, obenem pa sposoben sodelovati z drugimi misijonarji, domačini in sodelavci. Ker bo v misijonih podvržen psihičnim in fizičnim obremenitvam, vplivom drugačne klime in boleznim, mora biti kandidat telesno in duševno zdrav. Kandidat mora dovolj dobro obvladati uradni jezik področja kamor odhaja (angleščina, francoščina, portugalsščina), da je sposoben sporazumevanja z domačini in misijonarji drugih narodnosti; v misijonih pa se mora biti pripravljen učiti jezika domačinov. /.../V okviru prostovoljnega dela imamo skupino SLED, kjer se pripravljajo kandidati za delo v misijonih. Zahtevamo dveletno pripravo pred odhodom in potem tri leta dela v določeni državi, kamorkoli se potem posameznik odloči, na podlagi potreb, kaj posameznik zna in tako naprej.«

Trajanje: najmanj tri leta, z možnostjo pričetka tekom celega leta; prostovoljci odhajajo individualno ali v dvojicah

Dogovor o obveznostih in odgovornostih prostovoljcev in organizacij:

»Laiški misijonar pod vodstvom in ob pomoči misijonarja gostitelja laiškega misijonarja zagotavlja triletno brezplačno delovanje na misijonu. O svojem življenju in delu letno poroča Misijonskemu središču ter za misijonsko informiranje napiše vsaj dve daljši pismi informativnemu centru Misijonskega središča. Laiški misijonar sam krije stroške dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja v domovini. Zavezuje se, da v času trajanja te pogodbe pri Zavodu za zaposlovanje ne bo prijavljen kot iskalec zaposlitve. Misijonar gostitelj zagotavlja laškemu misijonarju stanovanje, hrano in sredstva, ki jih potrebuje za delo. Misijonsko središče laškemu misijonarju krije stroške za pridobitev vize, prevoza na misijon in vrnitve domov. Misijonsko središče krije zdravstveno zavarovanje v tujini z asistenco CORIS. Krije tudi stroške pokojninskega in invalidskega zavarovanja za čas dela v misijonu ter za največ dva meseca pred odhodom in tri mesece po vrnitvi s triletnega misijonskega dela. Misijonsko središče skrbi za informiranje laiškega misijonarja ter pomaga pri projektih in iskanju sodelavcev v zaledju. V primerih večjih nesporazumov ali nesoglasij med laškim misijonarjem in misijonarjem gostiteljem Misijonsko središče nudi pomoč pri reševanju nesporazumov in nesoglasij. /.../Laiški misijonar se pred odhodom v misijone pripravlja dve leti na srečanjih, ki potekajo 9 vikendov letno. Njegove obveznosti so odvisne od posameznega misijona in dogovora z misijonarjem. Od njega se pričakuje, da je aktivno vključen v življenje in delovanje misijona, ni pa to določeno z urno postavko. Po vrnitvi domov se laiški misijonar zopet aktivno vključi v delovanje župnije, skupaj z Misijonskim središčem pa sodeluje s šolami in različnimi ustanovami pri zbiranju pomoči za misijone.«

Povprečno število poslanih prostovoljcev na leto: 3 (2005), 2 (2006), 1 (2007), 1 (2008)

Povprečna starost prostovoljcev: 24

Razlogi za mednarodno (so)delovanje: potrebe in predhodno sodelovanje

SLOVENSKA FILANTROPIJA, Združenje za promocijo prostovoljstva

Kratica: **SF**

Naslov: **Poljanska 12**

Telefon: **01/ 430 12 88**

Elektronski naslov: **info@filantropija.org**

Spletna stran: **www.filantropija.org**

Leto ustanovitve: **1992**

Vrsta organizacije: **status humanitarne organizacije**

Viri financiranja: **razpisi**

Kontaktna oseba: **Nejc Šink**

Vizija:

»Vizija Slovenske filantropije je širjenje ideje prostovoljstva in humanitarnosti v Sloveniji in tujini – projekt GLEN, vključevanje javnosti preko prostovoljstva predvsem na področja, za katera država s svojimi servisi (institucijami) ne skrbi.«

Geografska področja delovanja/ pošiljanja: (trenutno) Indija in Tanzanija, vendar se ta letno spreminjajo

Ciljne skupine:

»Prostovoljci preko GLEN-a delajo na številnih projektih. Lani je prostovoljka delala v Tanzaniji v Mehayo centru, ki se ukvarja z otroci s posebnimi potrebami, letos pa prostovoljka prav tako v Tanzaniji dela v lokalni organizaciji, ki v navezi skupaj z Nemškim ministrstvom osvešča prebivalstvo o nevarnostih okužbe s HIV-om.«

Kriteriji in pogoji sodelovanja organizacije z organizacijami v »državah Juga«:

»V GLEN-u je starostna meja me 21 in 30 letom. Vsi zainteresirani morajo izpolniti strukturiran vprašalnik, s čimer se želimo izogniti, da bi posamezniki odhajali kot turisti, zraven pa napišejo še motivacijsko pismo. Na koncu za vsak projekt izberemo po dva, ki gresta v nadaljnje oziroma končno odločanje partnerjem na skupnem srečanju, čeprav je končna odločitev koga izberemo prepuščena matični organizaciji. /.../GLEN je organizacija, Global education network of young europeans. In tam imaš ogromno teh tematik globalnega učenja in razvoja, veliko je pripravljanih seminarjev. To je mreža in ena izmed organizacij je tudi SF.«

Trajanje:

»Ko posameznik preko motivacijskega pisma zaprosi za delo na nekem projektu v državi v razvoju s tem ne zaprosi samo za 3 mesečni »Internship«, temveč se zaveže, da bo sodeloval v celotnem ciklusu, ki zajema pripravo, delo na projektu, zaključnem seminarju in predvsem aktivnostih, ko pride nazaj. To jim pojasnimo koordinatorji pri izboru in še dodatno voditelji delavnic na pripravljanih seminarjih. Torej je to celo leto trajajoči cikel. Pripravljana seminarja sta v aprilu in juniju (prihodnje leto bo samo en, ker smo celoten cikel spremenili),

nato pa se partnerja v tandemu sama odločita, kdaj bosta odšla. Pogoj je, da vsi pridejo nazaj do marca prihodnje leto, ki je zaključno srečanje (tudi to se bo v prihodnjem letu spremenilo).«

Dogovor o obveznostih in odgovornostih prostovoljcev in organizacij:

»Prav zaradi tega, ker želimo, da prostovoljci ostanejo aktivni imajo večino stroškov kritih. Torej enotedenska pripravljalna seminarja (nastanitev, hrana, prevoz do določenega zneska), štipendija za tri mesece bivanja (s čimer si plačajo nastanitev in ostale stroške), letalska karta (do določenega zneska), zavarovanje. Vizum in cepljenje pa si prostovoljci plačajo sami, prav tako razliko posameznih, v prejšnjem stavku omenjenih, zneskov. /.../Po prihodu nazaj pa naj bi prostovoljci bili čim bolj aktivni; predvsem smo usmerjeni na šole, seveda pa tudi na predstavitve v raznih centrih ali javnih dogodkih (kakršne so bile majske igre letos), pomembno bi bilo osveščati tudi novinarje, saj večina ne deluje v skladu s »Code of Conduct«.

Povprečno število poslanih prostovoljcev na leto: 2 (2007), 2 (2008)

Povprečna starost prostovoljcev: 24

Razlogi za mednarodno (so)delovanje:

»Namen je osveščanje javnosti o realnosti življenja prebivalcev "globalnega juga" in kako samo sami odgovorni za globalne probleme, ter kako se lahko začnemo aktivno vključevati v reševanje le teh. Želeli bi si poslati še več prostovoljcev, ker bi jih več lahko razvijalo boljše ideje in bi tako tudi dosegli širši krog ljudi, a to žal zaradi trenutnega finančnega stanja ni možno.«

SEKCIJA ZA TROPSKO MEDICINO

Naslov: **Medicinska fakulteta Ljubljana, Vrazov trg 2**

Telefon: **STPM**

Elektronski naslov: **tadejakotar@hotmail.com, anja.radsel@mf.uni-lj.si**

Spletna stran: **<http://www2.mf.uni-lj.si/~tropska/>**

Leto ustanovitve: **1991 postal to izbirni predmet, 2006 ustanovljena tudi odrasla sekcija (ločeno za zdravnike in za študente)**

Vrsta organizacije: **v okviru Medicinske fakultete kot predmet, prizadevajo si za ustanovitev odrasle sekcije kot NVO, zdaj v sklopu Zdravniškega društva pri Zdravniški zbornici**

Viri financiranja: **sponzorstva za odprave, sama Sekcija ni financirana**

Kontaktna oseba: **Tadeja Kotar in Anja Radšel**

Vizija:

»Ne vem, če kaj podobnega poteka še na kaki fakulteti. Začelo se je s prvo odpravo našega profesorja Piklja leta 1977 v Kongo. Njemu je to zelo priraslo k srcu in zelo se je trudil širiti med študente znanje tropske medicine in pa sploh ta duh tropske medicine, to ljubezen do tega dela, da greš nekam ven s svojim znanjem in tam delaš. Potem se je leta 1990 organizirala prva odprava študentov, ki so odšli v eno bolnico v Zambiji, vse to pa je bil povod, da se je leta 1991 ustanovila Sekcija za tropsko medicino kot izbirni predmet v petem letniku, saj je bilo zanimanje med študenti ogromno in to poteka še danes.«

Geografska področja delovanja/ pošiljanja: Zambija (največja frekvenca), Uganda, Kenija, Mali, Madagaskar, Papua Nova Gvineja; prostovoljci se vračajo na ista mesta, saj skušajo ohraniti kontinuiteto ter doseči napredek (lahko pa si slednji izberejo tudi novo destinacijo)

Ciljne skupine: lokalno prebivalstvo, ki potrebuje zdravniško oskrbo

Kriteriji in pogoji sodelovanja organizacije z organizacijami v »državah Juga«:

»Študent medicine ali Visoke zdravstvene šole, ki je poslušal predavanja iz tropske medicine ter uredil vse druge zadolžitve. Torej študenti šestega letnika ali absolventi, zgornje starosti pa ni.«

Trajanje: 3 meseci

Dogovor o obveznostih in odgovornostih prostovoljcev in organizacij:

»Enoletna predavanja iz tropske medicine, ki se zaključijo s tropskim vikendom, to je intenziven praktičen medicinski tečaj. Tisti, ki želijo iti, se sami formirajo v odprave. Destinacije so znane. Mi imamo vodje posameznih destinacij, torej kamor se tudi mi vračamo in poznamo razmere. Vodja pomaga skupini z napotki, priporočili in usmeritvami pri iskanju sponzorjev, pa tudi samega življenja in dela v drugi državi. /.../Na določenih destinacijah so se začeli ustvarjati projekti, študenti, ki so se vrnili, so povedali, kaj vse bi se še dalo narediti. To je do danes prešlo okvirje teh študentskih odprav in pojavila se je potreba po odrasli sekciji, saj so se mnogi, ki so že bili zaposleni, želeli vrniti, seveda za krajše obdobje. Če gre zraven zdravnik, je to zelo pozitivno, saj ima toliko več izkušenj. Na odrasli sekciji smo zdravniki, medicinske sestre, fizioterapevti, ki smo že bili v tropih in skupaj s študenti skušamo izvajati projekte. Odrasla sekcija je registrirana na Zdravniškem društvu, to smo letos začeli bolj intenzivno delati in zdaj skušamo pridobiti status nevladne organizacije.«

Povprečno število poslanih prostovoljcev na leto: okoli 5 odprav letno po povprečno 4 osebe

Povprečna starost prostovoljcev: 23 (med študenti)

Razlogi za mednarodno (so)delovanje: delovati zdravstveno vzgojno in učiti ljudi o higieni

»Naš cilj je, ne da se to razprede po vseh vaseh, ampak da ne ustaljenih lokacijah skušano zagotoviti eno kontinuiteto, saj le tako lahko dosežemo napredek.«

Zavod za mednarodno prostovoljno delo Voluntariat, SCI Slovenia

Kratica: **VOLUNTARIAT**

Naslov: **Resljeva 20**

Telefon: **01 23 91 625** ali **031 81 39 39**

Elektronski naslov: **placement@zavod-voluntariat.si**

Spletna stran: **www.zavod-voluntariat.si** , **www.globalnoprostovoljstvo.si**

Leto ustanovitve: **1999**

Vrsta organizacije: **neprofitna, nevladna, humanirarna organizacija**

Viri financiranja: **Urad RS za mladino, Mestna občina Ljubljana – Urad za mladino, Nacionalna agencija MOVIT, Ministrstvo za zunanje zadeve, Evropska komisija, Austrian Development Agency, lastni viri**

Kontaktna oseba: **Urška Hartman**

Vizija:

»Voluntariat skozi prostovoljno službo promovira ideje družbene pravičnosti, trajnostnega razvoja in mednarodnega sodelovanja ter solidarnosti. Verjamemo, da je mednarodno prostovoljno delo koristno za osebni razvoj posameznika, promocijo družbene pravičnosti, medkulturno učenje, vzgojo za mir in strpnost.

Mednarodno prostovoljno delo predstavlja velik izziv za širjenje in krepitev področij učenja za razvoj ter razvojnega sodelovanja. Prostovoljci igrajo pomembno vlogo pri izboljšanju in nadgradnji učenja za razvoj in razvojnega sodelovanja kot trenerji, učitelji, multiplikatorji in tako dalje pridobljenih znanj in izkušenj. Mednarodno prostovoljno delo razumemo in uporabljamo kot pomembno družbeno vrednoto ter kot uporabno orodje za osebni in organizacijski razvoj posameznikov in organizacije, ki pripomore k nadaljnjemu razvoju področju učenja za razvoj in razvojnega sodelovanja doma in v državah v razvoju.

S krepitvijo svojih aktivnosti in uresničevanjem svoje vizije Voluntariat želi vzporedno krepiti razvojno sodelovanje skozi daljšo, bolj organizirano in sistematično obliko/ modelom prostovoljnega dela, hkrati pa s tem želimo prispevati k osveščenosti, razmišljanju in aktivaciji posameznikov (prostovoljcev) in posledično širše javnosti tudi k vključevanju v osveščanje in odgovornost do reševanja problemov na globalni ravni tudi po vrnitvi s prostovoljnega dela v tujini.

Mednarodno prostovoljno delo v državah v razvoju mora biti naravnano bolj dolgoročno in trajnostno, kar pomeni, da mora biti zastavljeno v smislu procesa pridobivanja, prenosa in izmenjave znanj in izkušenj prostovoljcev, in sicer:

- *V procesu uvajanja prostovoljci delujejo kot učenci v procesu izobraževanja za razvoj (ter z njim povezanih specifičnih vsebin, katere morajo poznati zaradi uspešne realizacije projekta);*
- *V času trajanja projekta prostovoljci delujejo kot na posamičnih programih razvojnega sodelovanja v državah v razvoju;*
- *V času reintegracije pa prostovoljci s svojimi pridobljenimi znanji in izkušnjami iz tujine igrajo vlogo multiplikatorjev (skozi realizacijo lastnih projektov ali v podpori z organizacijami, ki se aktivno ukvarjajo tako s programi izobraževanja za razvoj kot tudi razvojnega sodelovanja). S tem se zagotavlja kontinuiteta, povezanost, recipročnost znanj in veščin na tem področju.*

Trajnost in razvoj programa lahko dosežemo s smiselnim povezovanjem z organizacijami, ki skozi izobraževalne programe poudarjajo pomen razvojnega sodelovanja in osveščajo o razvojnih vprašanjih (v izobraževalnih institucijah, na javnih dogodkih in prireditvah, v medijih

in tako dalje). To pomeni večje zanimanje po prostovoljnem delu, hkrati pa izboljšanje kvalitete programov razvojnega sodelovanja in izobraževanja za razvoj.

Področje izobraževanja za razvoj lahko skozi svoje programe pomagamo krepiti na različne načine:

- Z bolj sistematičnim podajanjem specifičnih vsebin oz. tematik, povezanih s prostovoljskim projektom v državi v razvoju, na pripravljanih seminarjih za prostovoljce;*
- Z vključevanjem prostovoljcev in razvijanjem programov izobraževanja (v pošiljajoči oziroma kakšni drugi organizaciji) za razvoj po vrnitvi s prostovoljnega dela;*
- S podporo organizaciji pri organizaciji in izvedbi lastnih pobud akcij osveščanja o razvojnih vprašanjih, podajanju izkušenj ter drugim vrstam vključevanja v aktivnosti, povezanimi z razvojnimi tematikami.«*

Geografska področja delovanja/ pošiljanja: Uganda, Rwanda, Kenija, Tanzanija, Gana, Nigerija, Vietnam, Bangladeš, Indija, Nepal, Malezija, Šri Lanka, Mehika in druge

Ciljne skupine: predvsem mladi, hendikepirane osebe, otroci, osebe iz depriviligiranih lokalnih okolij, migranti in tako dalje

Kriteriji in pogoji sodelovanja organizacije z organizacijami v »državah juga«:

»Minimalna starost je 21 let. Ob prijavi se z osebo opravi prvi razgovor, kjer se skuša ugotoviti razloge, motive za prostovoljno delo. Osebe se ne preverja ali ocenjuje glede na versko, etnično, politično ali kakršnokoli drugo pripadnost (razen seveda če bi imel/a kakšna goreča prepričanja, ki nikakor ne bi bila v skladu oziroma bi ovirala sodelovanje in škodovala lokalni organizaciji, v kateri bi opravljal/a prostovoljno delo. Članstva na Voluntariatu ni. Mora pa bodoči/a prostovoljec/ka predložiti motivacijsko pismo za prostovoljno delo v »državijJuga«.«

Trajanje:

»Na Voluntariatu zaenkrat izvajamo kratkoročne in srednjeročne oblike prostovoljskih namestitev:

a) mednarodni prostovoljni tabori, ki trajajo od dveh do sedmih tednov, in v veliki večini potekajo v poletnem času, razen v primeru kakšnih večjih humanitarnih kriz, ko se država nemudoma aktivira in pripravi prostovoljsko akcijo (letos je bilo to na primer v primeru poplav v Bangladešu, v januarju);

b) srednjeročni prostovoljski projekti, ki trajajo od 3 do 6 mesecev. Le-ti se lahko pričnejo kadarkoli v letu.«

Dogovor o obveznostih in odgovornostih prostovoljcev in organizacij:

»Vse stroške, povezane s prostovoljnim delom, si prostovoljec plača sam. Prijavnina znaša 105 eur (v kar je vključeno zavarovanje prostovoljca v času njegovega dela na projektu), kotizacija za nastanitev, prehrano in administrativne stroške gostujoče organizacije prostovoljec plača ob prihodu v državo. Le-ti ponavadi znašajo 100 eur. Voluntariat pred odhodom poskrbi za enodnevno, vikend usposabljanje, ter individualna srečanja, svetovanje, podpora. Voluntariat med drugim prostovoljca spodbuja in podpira pri iskanju lastnih finančnih sredstev, donacij za projekt, na katerem bo deloval, saj organizaciji nimata zaenkrat denarja, da bi lahko krili kakršnekoli stroške za prostovoljsko udejstovanje. Prav tako ga spremlja v celotnem obdobju nastanitve ter vzdržuje kontakt z lokalno organizacijo. Po povratku Voluntariat pripravi evalvacijsko timsko vikend srečanje ter individualna evalvacijska srečanja. Od prostovoljca se

pričakuje, da se bo vključil v aktivnosti globalnega učenja, ki jih izvajajo različne nevladne organizacije, ter mu pri tem pomaga.«

Povprečno število poslanih prostovoljcev na leto: od 15 do 20

Povprečna starost prostovoljcev: med 22 in 27 let

Razlogi za mednarodno (so)delovanje:

»Ker je naš glavni fokus delovanja mednarodno prostovoljno delo in z njim povezane prednosti, cilji, poslanstvo, vrednote. Voluntariat je nastal na podlagi potrebe po vključenosti slovenske populacije v mednarodno organizacijo SCI, mrežo prostovoljskih organizacij po svetu.«

Sodelujoče organizacije in prostovoljci:

Ime sogovornika:	Država:	Doba:	Organizacija:
Manca P, predstavnica			Humanitas
Tit B	Burkina Faso	1 leto	Humanitas
Matjaž T, predstavnik			Dobrodelno društvo Tibet
Marta S, koordinatorica prostovoljcev v Sloveniji			Edirisa¹
Biserka C	Uganda	4 mesece	Edirisa
Primož J, predstavnik			MIC
Simona O	Brazilija	1 mesec	MIC, projekt POTA
Martin S	Južnoafriška republika	1 mesec	MIC, projekt POTA
Mateja N, predstavnica			MISSIO
Janko Z	Kongo	1 leto	laiški misijonar MISSIO, projekt SLED
Alenka O	Brazilija	10 + 4 mesece	laiška misijonarka MISSIO, projekt SLED + lastna režija
Katarina L	Kenija, se vrača	3 mesece	Sekcija za tropsko medicino
Katarina V	Indija, Zambija, Kenijo	3 mesece vsaka	Sekcija za tropsko medicino
Erik M	Kenija, Madagaskar	3 mesece vsaka	Sekcija za tropsko medicino
Petra Š	Kenija	3 mesece	Sekcija za tropsko medicino
Nejc Š, predstavnik			SF
Mojca T	Indija	3 mesece	SF, projekt GLEN

¹ Edirisa je podjetje in lokalna nevladna organizacija v okrožju Kabale, v Ugandi, društvo v Sloveniji, dobrodelna organizacija v Veliki Britaniji in klub v Nemčiji. Njena ustanoviteljica sta Miha Logar in Ambrose Kibuuka. Zaradi statusa sprejemanja slovenskih prostovoljcev smo želeli organizacijo vključiti v raziskavo, žal pa od njenih predstavnikov nismo prejeli podatkov za vsebino slednje.

Mojca P	Tanzanija	4 mesece	SF, projekt GLEN
Katja C, predstavnica			Voluntariat
Maja I	Gana	6 tednov	Voluntariat, Mednarodni prostovoljni delovni tabori
Sašo P	Gana	6 tednov	Voluntariat, Mednarodni prostovoljni delovni tabori
Tina V	Kenija	8 mesecev	Lastna režija v okviru tuje organizacije (Caritas Mariana, Avstrija)
Klementina B	Peru	2 meseca	Lastna režija v okviru slovenske organizacije (Društvo VOZELJ)
Tjaša R	Jamajka	1 mesec	Lastna režija v okviru tuje organizacije (Mustard Seed Communities, Jamajka)
Klemen R	Tajska	1 mesec	Lastna režija v okviru tuje organizacije (Volunthai, Tajska)
Barbara V	Gvatemala	3 mesece	Lastna režija

3. TERMINOLOGIJA

3.1 Mednarodno prostovoljno delo

Prostovoljno delo pomeni delo, pomoč ali asistenco za majhno plačilo oziroma brez plačila, v širšem smislu pa, kot piše avtorica v delu *Pejmo drugače: priročnik za odgovorni turizem in prostovoljno delo*, združuje duh pomoči, altruizma in opravljanja dobrih del brez pričakovane materialne nagrade. Prostovoljno delo lahko opravljamo doma ali v tujini, pomagamo v lokalnem domu za upokojujence ali sodelujemo pri projektih, ki se borijo proti revščini v Afriki. (Kaplja, 2006: 63).

Pričujoča raziskava je usmerjena v **mednarodno prostovoljno delo**, za katerega so značilni trije kriteriji (Kaplja, 2006: 66):

- Prostovoljno delo **poteka v tujini**, kar pomeni, da so temelj mednarodnega prostovoljnega dela medkulturne in mednarodne izmenjave.
- Prostovoljno delo je delo, ki **ni plačano**. V večini primerov prostovoljci plačajo določen znesek, da se lahko udeležijo izbranega programa.
- Prostovoljci stremijo k **izboljšanju kakovosti življenja**, kar pomeni, da **prostovoljci pomagajo na zelo različnih področjih** (znanstvene raziskave, naravovarstveni projekti, zdravstvena pomoč, ekonomski in socialni razvoj, obnavljanje kulturne dediščine).

Kako so termin opisovali naši sogovorniki? Interpretacije so bile različne in zanimive. Nekaj razlik je bilo opaziti pri razumevanju **kratkoročnega**, **srednjeročnega** in **dolgoročnega sodelovanja**. Omenjena avtorica razmejuje kratkoročno delo na delo, ki traja do dveh mesecev, srednjeročno od dva do šest mesecev, dolgoročno pa več kot šest mesecev.

Mnenja nekaterih sogovornikov o mednarodnem prostovoljnem delu:

»Je delo, ki ga posameznik opravlja brez pričakovanega plačila, v drugi državi od tiste, v kateri biva. Dolgoročno je od enega leta naprej, srednjeročno 6 mesecev, kratkoročno pa do tri mesece.« (Manca P)

»Prostovoljno delo razumem kot, da deliš izkušnje z nekom drugim. To ne pomeni, da so to ljudje, ki so v deželah v razvoju, lahko pomagaš tudi sosedu, komerkoli.« (Tina V)

»Mednarodno prostovoljno delo je kakršno koli prostovoljsko udejstvovanje (v skladu z Etičnim kodeksom prostovoljstva, poslanstvom, vizijo in vrednotami Voluntariata, ter internimi dogovori med prostovoljcem, pošiljajočo in gostujočo organizacijo) v tujini. Mednarodno prostovoljno delo klasificiramo na kratkoročno, ki traja od 1 tedna do 3 mesecev, srednjeročno, ki traja od 3 do 6 mesecev, ter dolgoročno, ki traja 6 mesecev in več.« (Katja C)

»To je, da smo ljudje iz različnih koncev in krajev drug za drugega.« (Simona O)

»Mednarodno prostovoljno delo, se pravi mednarodno, da preko države, v kateri živim, prostovoljno, da za to nimam nekega povračila, finančnega ali kakršnega koli drugačnega, delo pa pač, da tja kamor grem, nekaj čez dan delam.« (Barbara V)

»Mednarodno prostovoljno delo je prostovoljno delo, ki ga sestavlja skupina oseb iz različnih okolij, držav, ki se odločijo, da bodo opravljali neko skupno delo. Gre za precej širši pojem kot samo prostovoljno delo, gre tudi za druženje, spoznavanje različnih kultur, pridobivanje izkušenj z različnih področij.« (Maja I)

»Jaz nanj gledam s svojega stališča, torej da mi, ki lahko, gremo nekam in pomagamo, s svojim znanjem.« (Katarina L)

Kdo sploh so prostovoljci? Vsi tisti, ki darujejo svoj čas, energijo, znanje in veščine ter svojo dobro voljo v korist svojega okolja, to okolje pa je lahko ista ulica, ista lokalna skupnost, isti narod ali oddaljeno področje sveta. Pojem torej zajema tako lokalna, kot tudi nacionalna prostovoljska prizadevanja. Prostovoljecem je skupno tudi, da za svoje delo niso plačani, prav gotovo pa so poplačani z zadovoljstvom ob delu, zaradi pozitivnih socialnih povratnih informacij, usposabljanja ob delu in širjenja lastne socialne mreže. Vse to jim predstavlja tudi nagrado in motivacijo za nadaljevanje prostovoljnega dela.

Prostovoljec je lahko vsaka oseba, ni pomembno, ali je mlada ali stara, moški ali ženska, telesno zdrava ali invalidna, zaposlena ali nezaposlena, za vsakega se najde kakšno koristno delo. (Samec, 2001)

»Na področju mednarodnega prostovoljnega dela se mi predvsem zdi pomembno delati na področju revščine, zapostavljenosti, AIDS-a. Pomembno se mi zdi tudi spoznati ta področja, ki za nas niso tako znana, drugje pa so bolj in da delamo na tem. Druga stvar pa je, da ne pridemo nekam, v neko državo z namenom, da bi nekoga nekaj učili ampak, da temu poskušamo pomagati. Pomagati pa mu tako, da mu ne le predajamo hrano, zdravila in podobne stvari, čeprav je včasih tudi to pomembno, temveč da mu omogočimo možnosti, kako bo on sam prišel do tega, da bo življenje zanj boljše. V tem primeru bi jaz rekla, da je to dolgoročno delo. Delati na tem področju, da posamezniku daš možnost, da si sam pridelava hrano, mogoče na drugačen način, ki bo njemu ustrezal, na primer, da bo imel riž, kljub temu, da so poplave, torej da ima tudi drugo možnost pridelati hrano in s tem zase nekaj narediti tudi za naprej, da ne bo lačen. /.../Kratkoročno pa se mi zdi, da v tistem trenutku, ko si nekje, da skušaš pomagati s svojim veseljem in dobro voljo, da prineseš eno svežino na tisto področje, kjer si, ker vsak je pač en individuum, ki ima svoje značilnosti, svoje lastnosti in od vsakega človeka se učimo in tako je tudi s posameznikom, ki pride na neko področje. Vsak človek lahko nekaj prinese drugemu človeku.« (Mateja N)

»Meni kratkoročno pomeni 14 dni, to se mi zdijo take OK počitnice. Srednjeročno od 2 do 6 mesecev. V redu in čist fajn, če je prostovoljno delo tam že nastavljeno, da prideš tja, izvršiš eno stvar in potem greš. Dolgoročno je pa od pol leta naprej in se mi zdi, da je to res edina stvar, ki da temu delu eno težo, zato ker če greš izven svojega kulturnega okolja, rabiš čas, da spoznaš to drugo okolje, da se po možnosti naučiš jezika in da lahko potem efektivno izvajaš naloge.« (Tit B)

»Osebnostno ta termin dojemam kot to, kar je vizija za dolgoročni razvoj mednarodnega prostovoljnega dela. To je, da smo ljudje iz različnih koncev in krajev drug za drugega. Mogoče v tem kratkoročnem pomenu, želimo iti nekam, izven okvirov našega poznanega sveta in tam, v bistvu ne pomagati, ampak dati sebe in sprejeti. To je tako kratkoročno gledano. Srednjeročno bi bilo neko rušenje teh meja, da samo razviti svet hodi pomagat v manj razviti svet, ampak je tu

ravno to spoznanje, da nam manjka veliko tega, kar oni imajo, mi pa že nimamo več in obratno. Dolgoročno pa je res to, enakopravno, vsak lahko da drugemu nekaj, veliko bolj s poudarkom enakopravnosti razvoja po celem svetu. To pa ne vem, če sploh kdaj bo.» (Simona O)

»Prostovoljno delo lahko pomeni eni organizaciji nekaj čisto drugačnega kot pa prostovoljcu. Prostovoljec lahko na to gledala zelo kratkoročno, gre tja, oddela, doživi, pride nazaj in to je to. Če kaj odnese, je super. Več ali manj se mi zdi, da se vedno nekaj odnese, pa ne materialnega. Za neko organizacijo se mi pa zdi, da mora ta bolj na dolgoročen način delati in več vlagati v to. /.../Kako delujejo organizacije po svetu, ne vem. Vem pa kako to gre na Tajskem. Tam se organizacije zelo razvijajo, vedno več podpore imajo od ljudi in od same države, tako da tukaj je ta dolgoročnost zelo močna in dobro zasnovana. Se mi zdi, da na tak način lahko tudi ena taka prostovoljna organizacija dela. Mogoče na začetku težko, ne vem kako je to v Sloveniji, ampak se mi zdi, da z enim pametnim načrtom bi se dalo to dobro izkoristiti. Mogoče ne samo, da se organizira prostovoljstvo za ven, ampak da se tudi zunaj organizira prostovoljstvo za tukaj. Ali pa recimo »English camp«, tako kot to poteka na Tajskem, kjer sem bil in delal, je to lahko zelo taka vikend varianta, kjer tuji učitelji učijo otroke. In da se mogoče tudi malo na temu dela, da se išče prostovoljce za tukaj, ker jaz mislim, da bi ljudje z veseljem prišli za kakšen mesec delati, ker to je perfekten način za spoznavanje ljudi, kulture, jezika, hrane, vsega.« (Klemen R)

»Kakor delajo odprave Sekcije tropske medicine, kratkoročno delajo naše odprave. Če si ti posameznik, se pridružiš odpravi in doli delaš tri mesece, to je kratkoročno. Dolgoročno pa je sama Sekcija, ki že leta in leta pošilja odprave. Dolgoročno pa je tudi, da se sam vračaš dol in da sodeluješ pri Sekciji in delaš projekte.« (Katarina L)

3.2 Učenje za globalno uravnoteženo sobivanje

Vsekakor lahko ljudi, druge kulture in druge načine življenja resnično spoznamo šele takrat, ko z njimi preživimo več časa, v njihovem okolju. Ob tem pa se naučimo veliko tudi o samih sebi, da bolje razumemo druge in sebe in ugotovimo, kako lahko skupaj prispevamo k boljšemu jutri.

V nadaljevanju je navedenih kar nekaj izjav, saj so si zelo podobne, hkrati pa tudi zelo različne, vse pa poudarjajo velik pomen učenja za uravnoteženo sobivanje.

»Učenje za globalno sobivanje je zelo pomembno, še predvsem pri otrocih, ker so zelo dovzetni, morda bi morali to dati bolj v učbenike, tudi recimo o porabi vode ali barvi kože.« (Mojca P)

»Učenje za razvoj je proces, ki temelji na solidarnosti, enakosti, socialni vključenosti in sodelovanju. Omogoča premik od osnovnega razumevanja razvojnih problemov do razumevanja kaj le-te povzroča in kaj lahko kot posamezniki v smislu trajnostnega razvoja storimo. Teme so lahko različne: okoljske spremembe, boljši učni pogoji za učence v šolah, na primer program »One-lap to peer child«, kritični pogled na razvojno oziroma humanitarno pomoč, problemi povezani s širitvijo HIV-a, predstavitev politične situacije določene držav in tako dalje. Mnoge teme, če so primerno predstavljene, lahko služijo kot orodje »Učenja za razvoj«.« (Nejc Š)

»Terminov je zelo veliko in večina jih meni kot takih ni všeč. Ampak, jaz bi rekla, da gre bolj za učenje o nekih problemih, s katerimi se vsi na svetu soočamo, ne samo ljudje v Afriki, ampak tudi tukaj. Treba se je zavedati, da naša dejanja, treba je delati te povezave, da to, kar jaz naredim

tukaj, vpliva na nekoga v svetu. To tudi znotraj nekih podnebnih sprememb ali globalne trgovine, ekonomije in takih stvari. Zdaj meni to pomeni širjenje obzorja, da spremljam in sprejemam vedno več takih informacij, da se o tem vedno več pogovarjamo.« (Barbara V)

»Tukaj se mi zdi poudarek predvsem na tem, da se učiš strpnosti, razumevanja, nekega širokega gledanja na vse skupaj, na celoten svet. /.../Torej, da iščeš neke skupne točke v čem smo si ljudje enaki, ker itak smo si ljudje v marsičem enaki, ane, a vendar smo tudi blazno različni. Mislim, da je poanta v tem, vsaj zame no, da iščeš skupne točke in gradiš na teh skupnih točkah, da lažje sobivam.« (Tjaša R)

»Termin učenje za globalno uravnoreženo sobivanje razumemo ga kot aktivni učni proces, pri katerem je bistveno poudarjanje medsebojnih globalnih povezav ter razumevanje vzrokov in posledic posameznih razvojnih problemov. S takšnim pristopom učenje za globalno uravnoreženo sobivanje še posebej prispeva k močnejšemu občutku za mednarodno solidarnost in hkrati pomaga ustvarjati okolje, ki spodbuja medkulturni dialog in nastanek medkulturne družbe. /.../Cilj učenja za globalno uravnoreženo sobivanje je ozaveščena, kritična in aktivna civilna družba, ki poskuša delovati v smeri pozitivnih sprememb, tako lokalno kot globalno, poleg tega pa ponuja tudi možnosti in načine, preko katerih se človek lahko aktivira. /.../Z vidika Voluntariata lahko aktivacijo dosegamo skozi daljšo, bolj organizirano in sistematično obliko - modelom prostovoljnega dela. S tem želimo prispevati k osveščeni, razmišljanju in aktivaciji posameznikov (prostovoljcev) in posledično širše javnosti tudi k vključevanju v osveščanje in odgovornost do reševanja problemov na globalni ravni tudi po vrnitvi s prostovoljnega dela v tujini.« (Katja C)

»Termin "učenje za globalno uravnoreženo sobivanje" razumem predvsem kot učenje strpnosti do ostalih, enačim pa tudi pojem izobraževanja, pri katerem naj bi se ljudje učili živeti drug zraven drugega. To pomeni, da se ljudje ne bi smeli postavljati na različne nivoje, vsi bi si morali biti enakovrtni, učiti bi se morali drug od drugega, spoštovati bi morali različne kulture in mišljenja, da ne bi prihajalo do nepotrebnih trenj drug med drugim. To pride predvsem v poštev med bolj in manj razvitim svetom, torej med dvema svetovoma, ki imata res ogromne razlike, te pa bi bilo potrebno odpraviti, vsaj v mišljenju ljudi!« (Biserka C)

»Tukaj gre za razumevanje oziroma učenje nekkih razlik, ki so med nami in drugimi kulturami prisotne. Razumevanje drugih kultur na splošno. Zelo všeč mi je termin uravnoreženo sobivanje, s katerim bi povezala strpnost do drugih.« (Mojca T)

»Torej, tukaj gre predvsem za sodelovanje, da se naučimo tuje kulture, da ne prinašamo svoje kulture v neko tujo kulturo, ampak, da poskušamo najti eno skupno pot med tema. Ni namen, da mi hodimo dol oznanjati, kaj smo mi in kaj vse znamo, ampak pomembno je predvsem, da se posameznik vključi, spozna kulturo in potem v povezavi s to kulturo pelje neko pot, željo, da ima namen nekaj narediti. In ne v tistem svojem Evropskem ali Ameriškem načinu razmišljanja, ampak v njihovem načinu razmišljanja, in na njihov način eno določeno stvar tudi urediti ali izpeljati.« (Mateja N)

»Spoznavanje različnosti in razumevanje, da naš pogled na svet ni nujno edini pravi. Zemljani smo v tisočletjih razvili načine za preživetje, ki zaradi različnih vplivov, na primer podnebje,

nadmorska višina, bližina morja in tako dalje, med seboj niso primerljivi, zato globalno uravnoteženo sobivanje mora upoštevati ta razlike.» (Marta S)

»Predvsem poudarek bolj na sobivanju kot na razvoju, se mi zdi. Pomembno je to, da se znam vživeti v ljudi, ki imajo povsem drugačen način življenja mogoče, dobiš neko širino, mogoče tudi toleranco.» (Katarina V)

»Jaz ga pa razumem predvsem kot napredek na teh destinacijah, kamor s Sekcijo hodimo. Da se ne posega v njihovo kulturo, ampak, da se jih nauči tistih stvari, kjer je težava. Recimo higiena. Meni se ne zdi prav, da bi se jim kaj vsiljevalo, glavno je, da greš tja, vidiš problem in nato ga skušaš rešiti skozi njihove oči, recimo, da tableta ni rešitev za vse, kako si še lahko sami pomagajo.» (Petra Š)

»Gre za učenje o tematikah globalnega razvoja, o porabi vode in vse te razvojne tematike, ki obstajajo, o stereotipih, ki jih imamo.» (Mojca P)

»Kot si jaz zdaj to predstavljam, da bi morali biti neki internacionalni učitelji, ki bi vse države sveta dvignili na neko isto raven razmišljanja in sobivanja, kar se mi zdi čista neumnost, ker prav zato so te države zato posebne, zato ker so kar so. Te, kot jim mi rečemo tretjerazredne, čeprav še zdaleč niso tretjerazredne, v finančnem smislu ja, ampak drugače pa ne.» (Klemen R)

»Jaz ga to razumem predvsem v smislu vrednot, glede na to, da smo vsi ljudje, imamo vsi pravico bivati tako življenje, ki je vredno tega, da smo ljudje. Zdaj kaj to je, je pa zelo široka definicija, ampak zajema cel kup vrednot, ko se ne nujno vsi strinjamo z njimi. Pa tudi če bi rekla v skladu s človekovimi pravicami, to ni prav, ker človekove pravice so zahodnoevropski koncept in jih ne moreš prenesti v vse kulture, tako da bi rekla, da kulture lahko živijo tako, kot je njihovo življenje, ne pa da jim mi vsiljujemo kaj drugega in da se morajo ne vem kam razvijati, ampak da se lahko sami malo odločajo. To je ideal, ki ga pa v svetu ni, ker vedno vplivamo, ker živimo skupaj, vplivamo drug na drugega. Težko bi z besedami opredelila enoznačno, kaj to je. To, da bi ljudje lahko živeli svoje kulture in se razvijali tako, kot to sami želijo. Ali pa se ne bi razvijali, ampak, ker gre pa za učenje, pa tudi, da bi se učili drug od drugega. Pa spet, kar si sami želimo, ne kar se moremo.» (Alenka O)

»Učenje za globalno uravnoteženo sobivanje, ta dolg temin slišim prvič. Globalno učenje za razvoj, torej da se učimo drug od drugega, ne samo med sabo ampak tudi pripadniki različnih kultur. Da si ne izmenjuješ le izkušenj, ampak živiš in iz prakse vidiš, kako en pripadnik druge kulture, domačin, pokaže, kako on živi in s tem imaš tudi ti možnost, da pokažeš, kako ti živiš in tako se drug od drugega nekaj naučita. Ne pa da prideš nekam delati prostovoljno delo v tujo državo in ti njega učiš, prinašaš svoje vzorce in pričakovanja in mu morda kaj nezavedno tudi vsiljuješ, ampak da se ti skušaš že prej pozanimat, kam vstopaš in kaj boš delal, da nisi kot en tujec, čeprav si kot tujec marsikje tretiran, ampak kljub temu se moraš tudi ti skušati naučiti. Velikokrat je tako, da ti prideš z večjim znanjem, večjimi spoznanji in izkušnjami, ker greš ti nekam pomagati domačinu.» (Klementina B)

»Učenje za globalno sobivanje? Če ti uspe začutiti, kako drugi razmišljajo, lažje razumeš, zakaj drugi reagirajo drugače kakor mi.» (Sašo P)

»Pa tudi obojestransko učenje. Predvsem pa prostovoljno delo v teh državah Juga, si mi predstavljamo, zdaj pa gremo tja delati in bomo ne vem kaj. Ampak v bistvu vzajemno pridobivamo na tem. In potem ti širiš tudi informacije doma. Pa predvsem to ja, razumevanje enega drugega okolja, zakaj potekajo določene stvari tako, kot potekajo, pa da nimaš samo teh informacij iz medijev, da imaš neko svojo izkušnjo.« (Maja I)

»Dokumentarci ti že dajo en drug pogled, ampak kar pa ljudje masovno sprejemajo, so pa mediji, poročila.« (Sašo P)

»Priznati moram, da se z definicijami takšnih učenih terminov ne ubadam. Razumem pa kot učenje za odprtost do različnosti, občutljivosti do potrebnih pomoči, delovanja v pričevanju in vzpodbujanju ljudi v moji okolici.« (Martin S)

»Priznam, da mi je ta formulacija zdaj boljša, nekako si učenja za razvoj nisem nikoli znal povsem predstavljati, kdo koga uči in zakaj. Ta termin, učenje za globalno uravnoteženo sobivanje pa pove dosti več. To pa razumem, da gre za učenje, kako naj danes ljudje živijo, sobivajo z ostalimi ljudmi in naravo, na tak način, da bo zagotovljeno preživetje in njim, se pravi nam in našim potomcem, da se ne bodo počele stvari, ki se jih ne da več nazaj popraviti. Všeč mi je pojem, dobro pove. Se pravi v svojem kontekstu, lokalnem, državnem, pa tudi globalnem. Se pravi, kako naj jaz živim danes tukaj, da bo omogočeno kvalitetno življenje v prihodnosti tudi nekomu na drugem svetu.« (Primož J)

»Nekaj kar vsebuje teme, ki nas izobražujejo in osveščajo o našem vplivu na razvoj in na okolje in na življenje kot tako. Sem spada tako učenje o medkulturnosti in strpnosti, kot tudi o globalnih trgovinskih odnosih, o političnem stanju v določenih državah in vzrokih zanje.« (Manca P)

»Tako zelo učen izraz je to, iz evropske skupnosti. Jaz bi tako to definiral, da malo izstopiš iz svojega okvira svoje družbe in svojega življenja in da dobiš neko izkušnjo, da poskusiš živeti v enem drugem okolju, drugi kulturi in da spoznaš, da nisi ti edini na tem svetu, niti tvoja država, tvoja kultura ali družba. Hkrati pa je tudi očitno, da smo zelo povezani med sabo, tako na gospodarskem, ekonomskem, kot tudi človeškem, čustvenem nivoju. Tako prostovoljno delo ali taka pot ti lahko da praktične izkušnje tega in to je potem nekaj, kar je dragoceno in te bo spremljalo skozi vse tvoje nadaljnjo življenje. Tega ne moreš kupiti in težko bi se naučil iz kakšne knjige, tako da jaz bi raje govoril o izkušnji tega globalnega sobivanja. Uravnoteženo je tudi gotovo v smislu, da gre za neko izmenjavo in enakovredno sodelovanje. Da ni eden postavljen v višjo pozicijo kot tisti drugi.« (Matjaž T)

Iz izjav je razvidno, da prostovoljci in vsi tisti sogovorniki, ki so in se aktivneje ukvarjajo s prostovoljstvom ali so bili na dodatnih izobraževanjih, termin učenje za globalno uravnoteženo sobivanje ali poznajo in so ga delno vzeli tudi za svojega, ali pa ga pozitivno pozdravljajo. Po drugi strani pa, tako kot so nekateri pozdravili tako izčrpen in dolg termin, ki naj bi nazorno definiral bistvo pomena učenja o globalnih tematikah, so mu drugi to šteli v slabo.

Težko je določiti, kaj je boljše, slabše, bolj primerno, manj primerno, prav ali narobe. V uporabi so tudi termini učenje za razvoj, globalno izobraževanje oziroma razvojno izobraževanje. Termin učenje za globalno uravnoteženo bivanje je bil predlagan in sprejet med udeleženci delavnice "Kako urediti področje izobraževanja za razvoj/globalnega učenja v Sloveniji?", ki je potekala

marca 2008 v Hostlu Celica v Ljubljani, in sicer v okviru projekta »Tudi ti si delček istega sveta« s finančno podporo Evropske skupnosti in Ministrstva za zunanje zadeve ter v koordinaciji slovenske platforme za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč SLOGA. Na delavnico je bilo povabljenih več kot sto akterjev iz različnih sektorjev, ki bi lahko prispevali k nadaljnji ureditvi področja v Sloveniji. Predlagani termin je bil skupaj s poročilom iz delavnice posredovan vsem povabljenim. Poročilo je služilo kot osnova za nadaljnjo pripravo izhodišč za strategijo na področju globalnega učenja. Termin učenje za globalno uravnoteženo sobivanje ni sprejet uradno, temveč je, kot omenjeno že prej, predlog skupine nevladnih organizacij na tem področju. Namesto učenja za globalno uravnoteženo sobivanje so tudi naši sogovorniki večinoma uporabljali predvsem krajši termin, to je globalno učenje.

Nevladne razvojne organizacije, vključene v delovno skupino za izobraževanje za razvoj, so **globalno učenje** definirale kot vseživljenjski proces učenja in delovanja, ki poudarja soodvisnost in posameznikovo vpetost v globalno dogajanje. Cilj tovrstnega učenja so globalno odgovorni in aktivni posamezniki in skupnosti. Globalno učenje je proces vzpodbujanja posameznikov in skupnosti za lastno angažiranje in delovanje na področju razreševanja ključnih skupnih izzivov človeštva. V ta namen je potrebno razvijanje formalnih in neformalnih programov izobraževanja in učenja, ki bodo temeljili na razvijanju sposobnosti kritičnega mišljenja ter drugih osebnostnih in družbenih veščin. Tako izobraženi in usposobljeni aktivni državljani lahko z lastnim delovanjem in delovanjem v okviru raznih organizacij prispevajo k bolj pravičnim in trajnostnim ekonomskim, socialnim, okoljskim in na človekovih pravicah temelječih državnim in mednarodnim politikam.

V letu 2008, letu medkulturnega dialoga, ki ga je razglasila Evropska unija, je bila v sklopu projekta »Tudi ti si delček istega sveta«, ki ga je koordinirala slovenska platforma za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč SLOGA, med drugim organizirana tudi konferenca »Medkulturni dialog in učenje za globalno uravnoteženo sobivanje – Prispevek k razvojnemu sodelovanju«².

Konferenca je predstavljala največji dogodek nevladnih razvojnih organizacij iz Evrope, ki ga je v času slovenskega predsedovanja Evropski uniji 9. in 10. junija letos pripravila SLOGA-Platforma nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč v sodelovanju z Izobraževalnim forumom pri Konfederaciji evropskih razvojnih organizacij - CONCORD in s slovenskim Ministrstvom za zunanje zadeve. Konference se je udeležilo več kot 230 predstavnikov ministrstev, vladnih služb, parlamentov, evropskih ustanov, evropskih nevladnih organizacij, mednarodnih organizacij, lokalnih in regionalnih oblasti in raziskovalnih inštitutov iz 36 držav.

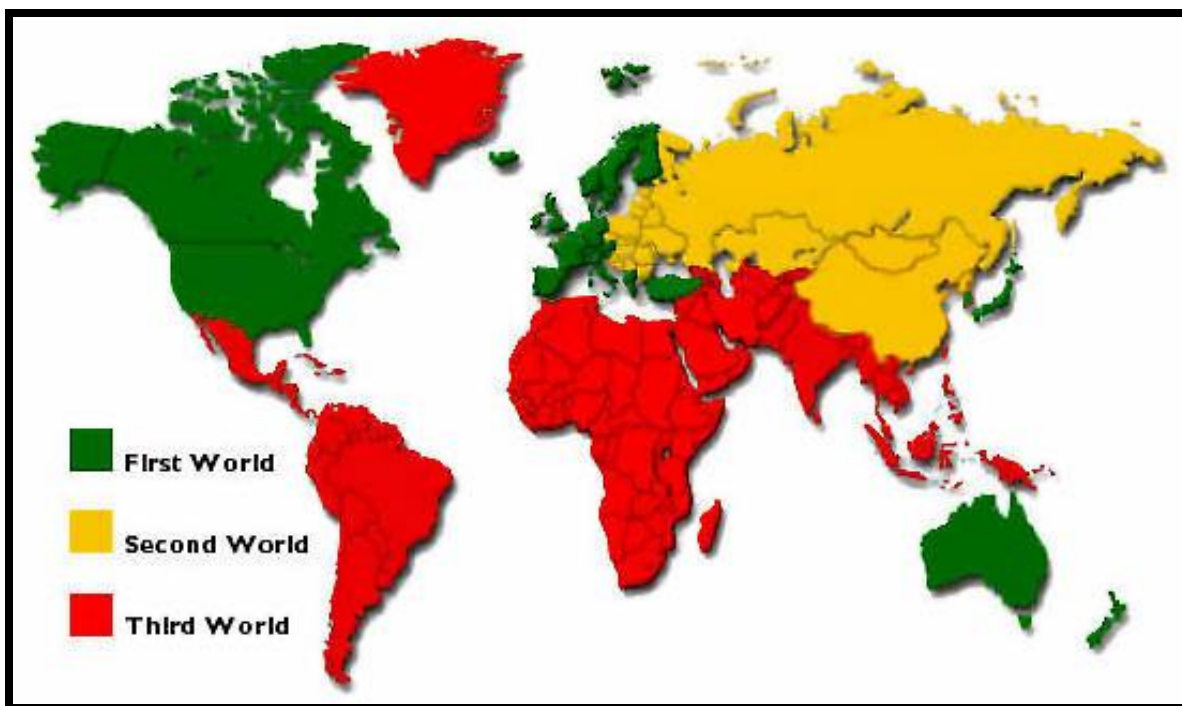
Cilj konference je bil pripraviti osnutek slovenske strategije izobraževanja za razvoj. Na konferenci so izmenjali izkušnje različnih evropskih držav in držav v razvoju na področju izobraževanja za razvoj in medkulturnega dialoga, ki bodo vključeni v »Evropsko soglasje o izobraževanju za razvoj«. S konferenco se je okrepil medkulturni dialog in partnerstvo med nevladnimi organizacijami in drugimi zgoraj naštetimi deležniki na tem področju.

² Za več informacij glej priponke www.tuditi.si/main/show/64 na spletni strani www.tuditi.si.

3.3 Poimenovanje držav Afrike, Azije in Južne Amerike

Kot v svojem diplomskem delu ugotavljata avtorja Borak in Suša (2006: 17) in na kar so opozorili mnogi sogovorniki, je potrebno ločiti med dvema pojmom, gospodarskim razvojem oziroma rastjo in (človeškim) razvojem, ki je opredeljen širše od prejšnjega, na to pa so opozorili tudi sogovorniki.

Uporaba izrazov »**prvi, drugi in tretji svet**«³ sega v preteklost, po nekaterih podatkih so ti izrazi iz časa hladne vojne in danes neuporabni, neveljavni. Izraz »prvi svet« namreč v grobem pripada državam, ki so visoko razvite, industrializirane in kapitalistične, na primer Severna Amerika, Zahodna Evropa, Japonska, Avstralija, Nova Zelandija. Izraz »drugi svet« naj bi pripadal bivšim socialistično komunističnim državam, kot so Rusija, Vzhodna Evropa, pa tudi Kitajska. Tako imenovan »tretji svet« pa zaobjema države, danes pogostokrat označene kot razvijajoče se države Azije, Afrike, Latinske Amerike in Oceanije. Zanimivo je, da ta izraz vključuje tako kapitalistične (Venezuela), komunistične (Severna Koreja), zelo bogate (Saudska Arabija) in zelo revne (Mali) države. Je pa dejstvo tudi to, da se na definiranje »tretjih držav« gleda z več stališč in ni enoznačnosti.

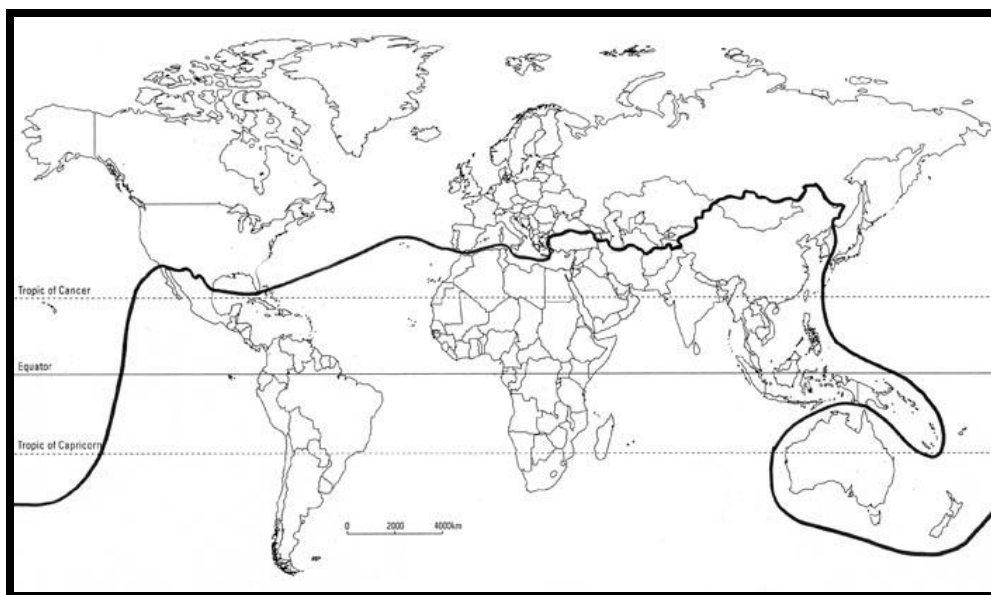

SLIKA 1: Razdelitev držav sveta v »prvi, drugi in tretji svet«

³ Za podrobnosti o državah »prvega, drugega in tretjega sveta« glej naslednje spletne strani: http://www.nationsonline.org/oneworld/first_world.htm, http://www.nationsonline.org/oneworld/second_world.htm in http://www.nationsonline.org/oneworld/third_world.htm.

Kot ugotavlja avtor članka o Tretjem svetu⁴, Gerard Chaliand, ta termin ni univerzalno sprejet, zato se nekateri poslužujejo številčnih nadomestnih izrazov.

»Globalni jug« oziroma krajše »jug«⁵, ki ga je v 70-ih letih prejšnjega stoletja prvič definiral Willy Brandt, je eden izmed teh. Kljub točno določeni opredelitvi meje med »globalnim severom in jugom« je ta, kljub svoji pogosti uporabi, danes deležen kritik, saj so v »globalni sever« vključene tiste države, ki so ekonomsko, socialno in politično najmočnejše. Med temi štiri od petih stalnih članic Varnostnega sveta Združenih narodov in vse članice skupine G8. Države, ki se razvijejo sicer lahko prestopijo iz »globalnega juga« v »globalni sever«, ne glede na dejansko geografsko lokacijo, medtem ko so druge države, ki ne izpolnjujejo pogojev statusa ekonomsko, socialno in politično razvite države še vedno tretirane kot del »globalnega juga«, zato se tudi ta termin smatra kot zastarel.

SLIKA 2: Brandtova črta med »globalnim severom in jugom«

Na osnovi razvoja, predvsem gospodarskega pa se v mednarodni areni pogosto uporabljajo diplomatski izrazi, kot so »nerazvite države«, »razvijajoče se države«, »manj razvite države« oziroma »države v razvoju«. Ne glede na poimenovanje teh držav je skupno vsem, da se soočajo z večjo absolutno revščino, nižjo pričakovano življenjsko dobo, visoko stopnjo umrljivosti otrok, nizko stopnjo pismenosti odraslih, odvisnosti od izvoza osnovnih proizvodov in drugih dejavnikov.

Glede poimenovanja, po večini držav Afrike, Azije in južne Amerike, so pri Organizaciji združenih narodov naredili korak dalje in razvrstili države, ki imajo zelo nizki življenjski standard, so gospodarsko slabo razvite, kar vključuje tudi slabo razvit socialni in zdravstveni

⁴ Več o članku o »tretjem svetu« (Third World: Definitions and descriptions) na spletni strani:

http://www.thirdworldtraveler.com/General/ThirdWorld_def.html.

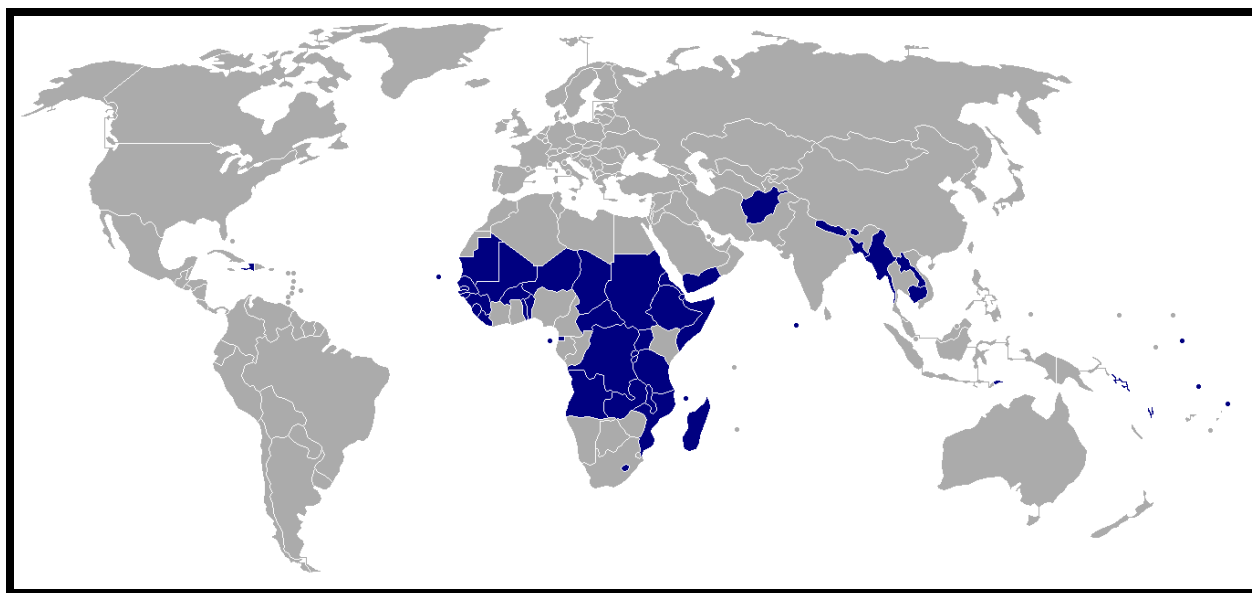
⁵ Več o opredeljevanju meje med »globalnim severom in jugom« in državah »juga« v knjigi Willyja Brandt z naslovom »North-South: A programme for survival« oziroma na spletni strani:

http://en.wikipedia.org/wiki/North-South_divide.

sistem, imajo slabo razvito industrijsko bazo ter nizek HDI⁶, kot »države v razvoju«. Po kriterijih Organizacije Združenih narodov v slednjo skupino spadajo države, ki izpolnjujejo naslednje kriterije:

- nizek bruto družbeni dohodek – bruto družbeni dohodek na prebivalca pod 750\$,
- slabi človeški resursi gleda na indeks človeškega premoženja, ki je sestavljen iz naslednjih kazalcev: prehrana, zdravje, izobrazba in pismenost odraslih,
- gospodarska ranljivost, ki se meri z indeksom gospodarske ranljivosti, le-ta pa vključuje nestabilnost kmetijske proizvodnje, izvozno nestabilnost, delež proizvodnje v modernih storitvah in bruto družbeni dohodek, koncentracijo blagovnega izvoza, gospodarsko majhnost in delež prebivalstva, ki je bilo premeščeno zaradi naravnih nesreč (UN 2006, UN Committee for Development policy 2004 po Borak, Suša, 2006: 17, 18).

Zgoraj omenjene kriterije za uvrstitev med »države v razvoju«, je leta 2008 dosegalo 49 držav sveta (UNOHRLLS, 2008)⁷.

SLIKA 3: »Države v razvoju« po klasifikaciji Organizacije Združenih narodov

Zanimivo je, kateri termin za poimenovanje držav Azije, Afrike ali Južne Amerike, se zdi najustreznejši našim sogovornikom. Izbirali so med izrazi »države juga«, »države v razvoju«, »razvijajoče se države«, »nerazvite države«, »države tretjega sveta«. Imeli so možnost izbire tudi kakšne drugega izraza, vendar drugih predlogov niso podali. Nekateri se niso strinjali z nobenim navedenim izrazom in so prepričani, da je še najbolj primerno geografsko opisovanje države.

Ko so sogovorniki razmišljali o teh terminih, so pogosto poudarjali, da se v njih kaže gospodarska razvitost oziroma nerazvitost in tudi kadar so izbrali termin »države tretjega sveta«, so takoj poudarili, da ima takšno poimenovanje slabšalen oziroma negativen prizvok.

⁶ HDI, ki ga je leta 1990 razvil pakistanski ekonomist Mahbub ul Haq pod okriljen Programa Združenih narodov za razvoj, vključuje tri indikatorje – bruto družbeni dohodek na prebivalca, pričakovano življenjsko dobo ob rojstvu ter stopnjo izobrazbe – in je danes najogosteje uporabljen kazalec razvoja (Wikipedia 2006, po Borak, Suša 2006: 17).

⁷ Za podrobnosti o uvrstitvi držav med »države v razvoju« glej naslednje spletne strani: <http://www.unohrlls.org/en/ldc/25> , <http://www.un.org/special-rep/ohrlls/ldc/list.htm> in <http://www.unesco.org/ldc/list.htm>.

Pogosto so sogovorniki izbrali dva termina ali pa nobenega, zato je sledeča procentualna predstavitev ilustrativna. Največ, 36% jih je izbralo »države v razvoju«, 34% jih je izbralo »razvijajoče se države«, 18% »države Juga«, 9% »države tretjega sveta«, 3% pa ni izbralo nobenega od predlaganih pojmov niti ni predlagalo kakšnega drugega pojma.

»Ali države v razvoju ali pa razvijajoče se države. Zato, ker države juga so imele vedno negativen prizvok, nerazvite države se po mojem mnenju sploh ne more reči, ker to sploh niso in s tem terminom se spet zavaja ljudi, tudi države tretjega sveta se sliši zelo negativno, kot da bi rekel, vi ste pa peto kolo. Razvijajoče države pa je morda malo bolj uporaben termin, od vseh teh.« (Mojca P)

»Mi na Sekciji uporabljamo predvsem izraz države tretjega sveta.« (Katarina L)

»Ampak jaz bi pa rekla za Indijo, da je država v razvoju. Tako v medicini, kot tudi na drugih področjih.« (Katarina V)

»Ja, mi uporabljamo tretji svet, ampak to je tako, kot si navajen. Nekako se s temi opredelitvami nismo nikoli res ukvarjali. Mi pa je bila še ena vseč, razvijajoče države. To, države Juga nisem še nikoli slišala.« (Katarina L)

»Ampak jaz si pa sploh ne predstavljam, recimo Zambije kot razvijajoče se države, ker ko si enkrat tam na vasi, ne vidiš nobenega razvoja. Saj recimo Kenija, če gledaš tiste številke, saj je ekonomsko razvijajoča, ampak ko greš na vas, je vse drugače. Je pa res, da če rečeš tretji svet, je kot povsem en drug, kot da ni del tega sveta.« (Katarina V)

»Nobeden od naštetih terminov se mi ne zdi primeren, ker so vsi iz teorije evolucionizma iz 19. stoletja in smo že šli malo naprej in se že marsikaj naučili. Nimam še ustreznega termina, dejansko ga pa ne bi uporabila, ampak bi kar geografsko poimenovala, za katere države gre. Čim daš ekonomski faktor kot merilo, bomo za Američane Slovenija hitro dežela tretjega sveta, pa mislim, da se trenutno s tem ne bi strinjala. Hitro bi lahko zraven, z vidika Slovenije, dali zraven kakšno evropsko državo, pa se oni ne bi strinjali, pa bi rekli ne ne, mi smo bolj razviti kot Zambija.« (Alenka O)

»Mogoče je najboljši navezat na en kontinent, na primer »Otroci iz Afrike«, brez vseh teh terminov, konkretno.« (Mateja N)

»Osebnost se mi zdi najprimernejši pojem države globalnega Juga, kjer s tem jasno definiramo, da gre za ekonomsko manj razvite države, ki so preko zahodnih medijev pogosto predstavljene zelo stereotipno, na primer lakota ali vojne, in nimajo moči orisati dejanskega stanja v svoji državi, ki lahko ni tako zelo različno od našega. To implicira miselnost o kulturni manjvrednosti prebivalcev omenjenih držav in s tem opravičevanju neokolonializma.« (Nejc Š)

Klub temu, da je v evropskem okvirju termin »države juga« vedno bolj prisoten, pri nas še vedno mnogi pomislijo na države bivše Jugoslavije. Je pa tudi dejstvo, da ima vsaka država svoj t.i. ekonomsko manj razviti jug, zato bi bilo morda bolj smiselno uporabljati izraz »države svetovnega juga« ali morda, kot je predlagal predstavnik Slovenske Filantropije, »države globalnega Juga«.

4. POMEN MEDNARODNEGA PROSTOVOLJNEGA DELA V KONTEKSTU UČENJA ZA GLOBALNO URAVNOTEŽENO SOBIVANJE in MOTIVACIJA

Zakaj se Vam zdi pomembno udeleževati na aktivnostih mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnouteženo sobivanje?

»Predvsem zaradi osebne izkušnje. Stvari postanejo bolj osebne.« (Martin S)

»To je najbolj perfekten način, spoznati kulturo, ljudi, jezik, hrano. Lahko si eno leto tam na tistih turističnih krajih in super plažah, samo lahko pa v enem mesecu dobiš veliko več. Tako kot sem rekel, ti jih naučiš deset besed, oni ti pa dajo svet.« (Klemen R)

»Glede na to, da delamo v zdravstvenem poklicu, tudi k nam v bolnice prihajajo ljudje iz drugih držav, dežel in mišljenja. In če imaš izkušnjo mednarodnega prostovoljnega dela, potem tudi ti lažje razumeš te ljudi.« (Erik M)

»Prostovoljci predstavljajo pomembno kritično maso v družbi in prostovoljski programi so velik doprinos v demokratični družbi v etičnem, socialnem, materialnem itd. smislu. Prostovoljno delo je ali postane za mnoge velika vrednota. S prostovoljnimi izkušnjami osvojijo znanja in se lažje socialno vključujejo, na nprimer v smislu zaposlovanja. Če prostovoljno delo vrednotimo finančno, ugotovimo, da je veliko dela opravljenega prostovoljno, kar pa državo malo stane. /.../Mednarodno prostovoljno delo je izvrstna priložnost, da se prostovoljci naučijo razumeti, kaj v praksi pomeni »učenje za razvoj«, »medkulturni dialog« ter da pomembno prispevajo kot multiplikatorji znanj in izkušenj na lokalne organizacije v državah juga ter po prihodu nazaj slovenski javnosti. Prostovoljci s svojim delovanjem slovenski javnosti predstavljajo pomen in zavedanje o vseh milenijskih razvojnih ciljih, saj so projekti, ki se jih udeležujejo, zelo raznovrstni in raznoliki, primarno izobraževanje, okoljevarstvena vprašanja, AIDS/ HIV, migracije in njeni vzroki.« (Katja C)

»Pomembno se mi zdi, da se v učenje za globalno sobivanje vključujejo mladi, še posebno srednješolci in naprej študentje. Zaradi tega vsega spoznanja, ne le zaradi osebne rasti, osebnega učenja in izkušenj, ampak mogoče tudi zato, da drugim pokažeš neko solidarnost in da preko tega rasteš. Pa altruizem, da v očeh drugih izpadeš, da pokažeš, kakšne so tvoje vrednote, kakšen je tvoj način življenja, da si morda komu zgled, še posebno otrokom. Da se te zapomnijo po dobrih izkušnjah in lepih spominih. Pa tudi, da preko tega sporočaš, ko prideš domov, svoji organizaciji, bližnjim, sorodstvu, prijateljem, jim daš povratno informacijo, lahko ozaveščaš svojo organizacijo, da se morda kaj izboljša. Mislim, da na to medsebojno učenje lahko gledaš na več ravneh.« (Klementina B)

»Vsi živimo skupaj in smo del enega sveta in se mi zdi, da to tistemu, ki gre kot prostovoljec, in tistemu, kamor gre kot prostovoljec, potem ko nazaj pride, če pride, se iz tega marsikaj lahko naučijo. Ti osebno lahko zelo rasteš in preraščaš svoje omejitve, ljudje, kamor greš, se lahko učijo, ob tem, ko spoznavajo nekoga drugačnega, ali pa samo utrjujejo tisto svoje, kar že imajo, ideje, znanja, karkoli, ampak vedno gre za to izmenjavo, se mi zdi tudi z vidika denarja, bi mogoče kdo rekel, rajši dajte denar, kot pa da gre prostovoljec tja, je ceneje, meni se to ne zdi

čisto res, tudi denar je pomemben, seveda, marsikje, ampak pri prostovoljstvu gre res za ta človeški stik, ker mi smo ljudje in človeškega stika nič ne nadomesti. Zato se mi zdi, da ne glede na to, kam odhajajo mednarodni prostovoljci, v katere države, se mi to zdi super, ker pogledaš proti idealom. In ko prideš nazaj, lahko odpiraš meje drugim ljudem, in tam jih lahko in jim prinašaš nova znanja, nove izkušnje, vsem. Ti kot prostovoljec, oni med sabo, delaš povezave.» (Alenka O)

»Ukvarjati se s tem delom je pomembno. Prvi razlog je gotovo ta, da se mi zdi nujno omogočiti mladim iz, recimo, držav Severa izkušnjo tujine, ene tuje kulture, življenja in sobivanja v državah, v okolju, kjer je po večini standard nižji. Omogočiti to izkušnjo in po možnosti omogočiti tudi pot do spoznanja, da je življenje možno, kvalitetno, prijetno, tudi z manj luksuza, kot se mi zdi, da trenutno živimo, vsaj v Evropi. Drugič, omogočiti izkušnjo stika z ljudmi, ki živijo v tem okolju, se pravi tudi možnost izmenjave pogovora, glede vrednot, ki vodijo naša življenja in na osnovi katerih sprejemamo odločitve. Omogočiti, da izkušnja tujine, drugačnosti, drugega, vpliva tudi na moje ali postavi pod vprašaj, mogoče mi pomaga popraviti določeno izbiro v mojem življenju. Po tretji strani pa če lahko še tudi kaj dobrega naredimo, da lahko moj prispevek v prostovoljnem delu poboljša življenje nekoga v eni drugi kulturi, enem drugem okolju, se mi pa tudi zdi, da je naša naloga, da omogočimo tudi to, na en organiziran način.» (Primož J)

Kaj je bila Vaša temeljna motivacija, da ste se odločili za opravljanje mednarodnega prostovoljnega dela v državi tako imenovanega »juga«?

»V bistvu nisem imela ravno neke motivacije, ker je to prišlo kot strela iz jasnega in me je čisto preprosto vodilo naprej. /.../Meni je bilo »Jamajka«, oh nekaj čisto novega, eksotičnega, nekaj čisto ekstra. Nekaj čisto novega recimo, nova izkušnja.» (Tjaša R)

»Jaz sem bila prostovoljka že kakšnih šest, sedem let v Sloveniji, na različnih področjih. Nakar se mi je zdelo, da vse to prostovoljno delo ni več tisto, kar sem si želela. Celo bila sem tik pred tem, da sem si rekla, da tega ne bom več počela, ker na en način je to za dušo, vendar nimaš denarja od tega. Denar pa rabiš za preživetje. Potem pa sem nekega dne dobila mail od Filantropije, da se išče prostovoljce za Afriko, Azijo, Indijo, Tanzanijo in Bosno tisti trenutek sem bila ravno v taki fazi, da sem hotela nekam oditi. Dopolnila sem 21 let, na osnovi česar sem lahko šla. In sem veliko truda vložila v to, da sem se pripravila, napisala prošnjo in zelo sem si želela, da bi bila sprejeta in ja, zelo sem bila vesela, da mi je to uspelo. Nisem gledala toliko iz tega vidika učenja za razvoj in vse ostalo, ampak osebnega. Imam izkušnje iz področja prostovoljnega dela in vem, da sem človek, da to prenesem. Samo to ni bila moja prva želja, je pa bila to neka čisto drugačna stvar, kot sem jih bila navajena početi tukaj v Sloveniji.» (Mojca T)

»Svoje prostovoljno delo sem opravljala v Ugandi, vendar nimam točnega razloga zakaj prav tam. Od vedno sem zaljubljena v Afriko, tako da je bilo meni pomembno le opravljati prostovoljno delo nekje v Afriki! Prepričana sem, da v veliki večini afriške celine potrebujejo pomoč, tako da je navsezadnje vseeno kje sem opravljala prostovoljno delo, pomembno je le to, da sem v svojem malem na nek način pripomogla.» (Biserka C)

»Ljudje si moramo pomagati med seboj, ker če bi vse prepustili politikom in institucijam, bi bile zadeve grozne. Pomagati si moramo, nekje imajo oni znanje, nekje ga imamo mi in se je treba tu nekje srečati.» (Tina V)

»Moja prva motivacija je bila spoznati državo, kulturo in delati z otroki, ker je to moje področje, ki sem ga želela še malo poglobiti. Tako sem dobila izkušnje z delom z otroki v drugi državi, ki se razlikuje od našega. Drugače živijo, ne igrajo se z istimi igračami kot naši otroci in delavnik pri njih poteka malo drugače. Zanimalo me je, kako se jaz vključujem v tak sistem, koliko lahko prenesem, kako funkcioniram, poleg tega pa sem vedela, da se bom dosti naučila.« (Klementina B)

»Prvič ko sem šla v Brazilijo, je bila glavna motivacija pomagati drugim, ker pomoč rabijo in meni se je zdelo, da vse to, kar imam in znam, naj bo na voljo še komu drugemu. To je bila itak moja temeljna motivacija, da sem šla sploh v prostovoljno delo in se mi zdi, da se je tukaj samo še malo bolj poudarila, ker sem zares šla tja k nekim ljudem, kjer so res potrebovali pomoč.« (Alenka O)

»Se mi zdi, da na tak način čisto drugače spoznaš neko kulturo in ljudi in gotovo je drug vpogled, kot pa če greš tja kot turist. Kot turist boš spoznal večinoma tiste ljudi, ki delajo v turizmu. Saj mogoče tudi, ko greš prostovoljno delati, ne boš čisto pristno to zaznal, ker si še vedno tujec, še vedno si nekdo drug v tuji državi, pa vseeno...« (Mojca P)

Naši sogovorniki so se za mednarodno prostovoljno delo odločili iz različnih motivov. Nekateri so odšli predvsem zaradi drugih, torej v želji pomagati drugim, drugi predvsem zaradi sebe, na pristen način spoznati tuje kraje in ljudi. Prav tako so nekateri voluntirali že prej, a za mnoge je bila to prva izkušnja in kot so mnogi zatrdili, ne zadnja. Ne glede na motiv odhoda so ob prihodu nazaj vsi spoznali, kako pomembno je medsebojno sodelovanje in učenje, spoznavanje in razumevanje drugih ter tudi samega sebe.

5. OPREDELITEV IZKUŠNJE MEDNARODNEGA PROSTOVOLJNEGA DELA

Med sogovorniki sta najbolj poznani slovenski organizaciji, ki se ukvarjata z mednarodnim prostovoljnim delom v kontekstu učenja za globalno uravnoteženo sobivanje, Zavod Voluntariat in Društvo Humanitas, poleg tega pa dodatno tudi Misijonsko središče Slovenije, Mladinsko informacijski center in Slovenska filantropija. Udeleženci so izpostavili tudi Sekcijo za tropsko medicino, Movit, Ediriso, Minorite, Kapucije in Selezijance, ki pošiljajo na manjše projekte in pobudo za Angolo s Koroške. Predstavniki organizacij pa so poleg navedenih našli še Unicef, Slovensko Karitas, Društvo afriški center, Umanotero ter Slogo kot povezovalno platformo.

Naši sogovorniki so opravljali prostovoljna dela v Braziliji, Peruju, Gvatemali, Južnoafriški republiki, Kongu, Gani, Keniji, Indiji, Ugandi, Tanzaniji, Burkini Faso, na Madagaskarju, Jamajki in Tajskem.

Nikakor ne moremo reči, da organizacije niso poznane, vsekakor pa upamo, da bo ta raziskava pomagala mnogim, tako pri iskanju informacij o organizacijah, kot tudi pri razumevanju njihovega načina dela in da se bodo lažje odločili za mednarodno prostovoljno delo.

»Zanje sem izvedela preko osebne iniciative, nikjer ni bilo objavljeno ali reklamirano, le od ust do ust.« (Klementina B)

»Za Voluntariat sva izvedela od ene kolegice, ki je šla z njimi in je bila zelo zadovoljna.« (Maja I in Sašo P)

»Pred nekaj leti sem v slovenski študentski reviji zasledila članek o Edirisi in potem sledila njenemu delovanju preko spleta. Ko sem se odločala za organizacijo s katero bi šla na prostovoljno delo, je imelo največji vpliv dejstvo, da je bil eden od ustanoviteljev Slovenec (kar se mi je zdelo nekako bližje domu) in pa tudi to, da so potrebovali učitelja plavanja, kar tudi sem že vrsto let!« (Biserka C)

»Za MIC sem izvedela pri patrih, kjer sem delala.« (Simona O)

»Kar se začetnih info tiče, sem imel samo njihov link, to je bilo vse.« (Klemen R)

Te izjave kažejo na to, da so za organizacije sogovorniki največkrat izvedeli od prijateljev in znancev ali na medmrežju. Mnogi so izpostavili potrebo večje promocije in reklamiranja, prav gotovo bi skupno sodelovanje teh organizacij in močno trženjsko komuniciranje okrepilo tako njihovo delo kot tudi povečalo število prostovoljcev, tako v Sloveniji kot tudi mednarodno.

Sogovorniki so navajali tudi **močne in šibke plati organizacij** na področju mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnoteženo sobivanje in samega sodelovanja.

»Absolutno je fajn, da sem šel preko slovenske, ker se lahko bolj pripraviš, oni imajo doli ta Mladinski center, nekje od leta 2001, imajo navezane stike z njimi, kar je bilo res super. Ni mi

bilo treba iskati kontaktov in ljudi, s katerimi potem delaš, oni imajo že vzpostavljen sistem, pa prostore. Slabega pa nič ne najdem, se mi zdi, da je vse fajn.» (Tit B)

»Šibka je, da si za vse sam. Vse si moraš sam organizirati, vse karkoli rabiš, za vse si sam. Kar pa je po drugi strani pravzaprav prednost. Kot prednost pa bi mogoče navedla še, da si bolj udeležen v vsem skupaj, bolj se te dotakne, bolj se poglobiš v vse, bolj globoko podoživiš vse.« (Tjaša R)

»Odit preko tuje organizacije je plus to, da greš nekam, pa sploh nič točno ne veš. To je verjetno moj avanturizem, za nekoga drugega pa je to lahko velik minus. Res je, da ne pošiljaš nobenega denarja, tako da če se ne izide, se pač ne. Meni je bilo to všeč, da sem se usedel na avion in nič nisem vedel, kaj, zakaj, kako, vedel sem samo, na katero avtobusno postajo v Bangkoku moram oditi in da me bo nekje dol in tam nekdo čakal. Vedel pa sem tudi, da bom prostovoljno učil angleščino, s tem da imaš tam najprej en teden uvajanja, potem pa te pošljejo v šolo.« (Klemen R)

»Močna plat Edirise se po moje pokaže že v geslu te organizacije, ki se glasi: "Učiti se od Afike in ne učiti Afriko"! Kar pomeni, da si organizacija prizadeva, da se mi (torej mednarodni prostovoljci) učimo od Afrike, spoznavamo njene lepote, spoznavamo njene prednosti in slabosti, njeno raznolikost /.../in ne da Afričanom vsiljujemo naša prepričanja, naše navade in običaje. To se mi zdi zelo pomembno, saj se v tem kaže naše spoštovanje do drugačnosti, do drugačne kulture, do drugačnih ljudi. Pomembno se mi torej zdi dejstvo, da organizacija omogoča in podpira spoznavanje lokalnih kultur, ne da bi vanje preveč vplivali z našo kulturo. /.../Kot pri vseh organizacijah pa se tudi tu pojavljajo šibke točke. Mislim, da so v organizaciji nastajale prevelike razlike med nami (belci) in lokalci. Čeprav naj bi se ravno to preprečalo, sem večkrat opazila, da lokalce (nezavedno) postavljamo v podrejen položaj, ko jih na primer prosimo, če namesto nas opravijo nekatera dela, ki se nam zdijo preveč ponižna, na primer, da nam nosijo prtljago, da nam perejo cunje, da namesto nas čistijo. Po drugi strani je to skoraj neizbežno, saj smo mi (belci) za lokalce nekakšni svetniki, v nas vidijo rešitev, verjamejo, da jim le mi lahko pomagamo iz revščine, zato nam tudi želijo na vse načine ustreči in so torej pripravljeni opravljati tudi najbolj zahtevna in ponižna dela!« (Biserka C)

»Organizacija MIC ima predvsem poudarek na misijonskem načelu, čeprav niso šli vsi na misijone, kljub temu pa ima to usmerjenost in povezavo, saj je tudi pri usposabljanju vključena ta duhovna plat. /.../Močno je to, da greš res tja s svojo vero, da nisi le nek strokovni delavec iz neke države, ampak pokažeš, to sem jaz, to je moja vera. Šibka točka pa to, da bi znalo to koga ovirati, da se ne bi vključil oziroma tudi jaz ne vem, kako bi mi sprejeli. Jaz zase vem, da bi bila zelo vesela, če bi bil kakšen član, ker tudi jaz nisem stroga katoličanka in bi bila zelo vesela in to bi se mi zdelo tako zelo veliko, da znamo presegati meje. Pa tudi to, kam gremo. Ampak zdaj je bolj povezava z misijoni. Res pa mislim, da bi bilo to zelo dobro preseči.« (Simona O)

»Močna plat naše organizacije je prav gotovo podajanje pridobljenih zanj naprej. Tisti, ki se vrnejo, so polni volje in entuziasma in po moje se to potem prenaša naprej. « (Katarina V)

»Šibka točka je pa to, da se sicer trudimo, a ne moremo zagotoviti neke konstante, saj je vse to prostovoljno. Za v naprej ne veš, kako bo. Dobro bi bilo, če bi vedel, da bo vsaka dva meseca odšla na neko lokacijo ena odprava.« (Erik M)

6. USPOSABLJANJA BODOČIH oz. BIVŠIH PROSTOVOLJCEV

»V sklopu priprave smo imeli nekaj delavnic in predavanj različnih tem; kulturni šok, spoštovanje kulture in navad ter veroizpovedi, predstavitev izkušnje doma. V sklopu priprav smo bili deležni kar nekaj teoretičnih predavanj in pričevanj prostovoljcev o svojih izkušnjah iz poletnih taborov.« (Martin S)

»Takrat smo imeli dvoletno pripravo na to, to je bilo res dobro. Res je bila globinska priprava, ampak je treba vedeti, da je tudi poslanstvo bolj globinsko, ker načeloma greš za tri leta in je dobra priprava zelo pomembna.« (Alenka O)

»Pred odhodom nisem bila deležna posebnih usposabljanj, dobila sem le nekaj mejlov, v katerih so nam na kratko predstavili Ugando, kulturo in življenje v njej. Podali so nam nekaj najvažnejših napotkov in praktičnih nasvetov ter nas pripravili na to, kar si lahko pričakujemo ob našem prihodu v Ugando. Tudi ob našem prihodu v Ugando nam je gostiteljska organizacija dala možnost dvotedenskega uvajanja v kulturo, kjer smo spoznavali različne kulture, narodnosti, ljudstva, plemena, spoznali smo nekatere lepote in naravne parke, ki so bogastvo Ugande, udeleževali smo se raznih kulturnih večerov in spektaklov, veliko smo debatirali o razvoju afriških držav, o vzgoji in izobraževanju v le-teh. /.../Dobili smo kar širok vpogled, ki nam je olajšal razumevanje njihovega življenja.« (Biserka C)

»Pred odpravo morajo študentje hoditi na predmet iz tropske medicine, ki se zaključi s tropskim vikendom, ki je praktično naravnan. Predstavijo se tudi destinacije in izkušnje. Pogosto, ko se že formira skupina, se prostovoljci med seboj zmenijo, recimo jaz bom delal na pediatriji, jaz ginekologiji in potem gredo na te oddelke tu pri nas in voluntirajo. Torej so najprej prostovoljci pri nas, da se naučijo tisto bolj ozko smer. To pri nas res ni problem.« (Katarina L)

»Usposabljanj ni bilo nobenih, kar je bila gotovo napaka, čeprav sem jih prosila, niso bili zainteresirani. Zato sem v Keniji doživela veliko presenečenj in dostikrat nisem vedela, kako odreagirati. Ni bilo nobenih informacij, vsekakor bi to potrebovala. Tudi o državi in ljudeh, kamor greš, o njihovi kulturi, kako kdaj odreagirati. Recimo, da ne nosiš prekratkih kril, da znaš postati del njihove kulture, pa o hrani, podnebjju. Ti otroci povsem drugače dojemajo življenje, pa tudi kako razmišljajo lokalni prebivalci, kako gledajo na spolnost, veliko je življenjskih stvari, katere imajo oni povsem drugačne kot mi. Mislim da je nujno izvedeti, kam greš, zakaj greš, kaj pričakovati, še dobro, da sem že imela izkušnje z otroki, drugače bi bilo pa zelo težko.« (Tina V)

Zgornje tri izjave potrjujejo naše predvidevanje, da so predhodne priprave zelo pomembne, saj se le na tak način prostovoljci vsaj delno seznanijo z državo in novim okoljem ter se pripravijo na samo delo. Kot zelo nujne so se priprave izkazale predvsem v primerih, kjer na mednarodno prostovoljno delo odide skupina ljudi (pri nas v okviru MIC-a oziroma Sekcije za tropsko medicino), saj se morajo prostovoljci med sabo dobro spoznati, da lahko nato v tuji državi delujejo skupinsko. Seveda so pa tudi takšni prostovoljci, ki imajo radi avanturizem oziroma so že prej veliko potovali in po takem že imajo izkušnje o drugih deželah. Čeprav, kot so nekateri sogovorniki povedali: *»Turizem je turizem, prostovoljstvo pa predstavlja pravo srečanje z novo kulturo in ljudmi.«*

7. DOGOVOR O SODELOVANJU Z ORGANIZACIJO

»Krila sem si stroške prevoza, plus nastanitev, ta je bila 5 ameriških dolarjev na dan. Plus še tam sem si morala plačevati lokalni prevoz, saj sem bila nastanjena par kilometrov stran od glavnega centra. Tako, da stroške sem imela in krila sem si jih sama. Stroški so bili, pa nobeden mi ni nič pomagal pri tem, takrat tudi še ni bilo nobenih sponzorjev. Drugače pa ja, glede cepljenja, zavarovanja, letalska karta, to vse sem si sama zorganizirala in našla.« (Tjaša R)

»Sama organizacija ima to načelo, da se pot krije, torej pot smo plačali sami. Lansko leto še ni bilo tako, zdaj letos je, da prinesemo veliko daru misijonu in iz tega se krijejo tudi stroški iz misijona. Ker lansko leto sem jaz vprašala, ja kaj pa naši stroški in so povedali, toliko in toliko za posameznika in smo mi to plačali. Tako da nič kaj nam ni bilo krito.« (Simona O)

»Moje odgovornosti so bile udeležba in aktivno sodelovanje na pripravljalnih srečanjih, plačilo stroškov priprav in letalske karte, zavarovanj, aktivno iskanje donatorjev in sponzorjev, aktivno sodelovanje pri izvedbi tabora, po vrnitvi s tabora udeležba na evalvaciji ter pripravljenost še najmanj eno leto po svojih močeh sodelovati pri predstavitvah izkušnje. Prizadevanje za pravičnost in za pričevanje vere ter spoštovanje.« (Martin S)

»Odgovornosti in obveznosti so bile najprej udeležba na dveh seminarjih in nato še na zaključnem seminarju, ki smo ga imeli v Sloveniji. Vsekakor aktivno sodelovanje in tisto trimesečno prostovoljno delo. Ko smo se vrnil iz projekta, bi morali delovati kot Global educator, na primer preko predstavitev, pisanja člankov, delanja delavnic in podobno. To so dejansko bile obveznosti, ampak pač... « (Mojca P)

»Pisala sem mesečna poročila, predvsem kaj se dogaja z otroki. Koliko moram delati, nisem imela omejeno. Pisati sem morala predvsem zaradi sponzorjev, če je morda kdo močno zbolel, za vsakega otroka sem tudi vedela, kako mu gre v šoli, kako napreduje in kaj mu manjka.« (Tina V)

»Za nekatere smo res bili en tak most med otroki in botri, obiskovali smo otroke, jih slikali in se pozanimali, kako jim gre. Poleg vsega ostalega dela, seveda.« (Simona O)

»Treba je pisati finančna poročila, vse kam je denar šel in predložiti račune. Potem pisati poročilo za Sekcijo, kje si bil, kako je bilo ter opisati deset kliničnih primerov, kaj se je zgodilo, kako si jih rešil, pač vse opisati. Nato odprava pripravi tudi predstavitev za vse sponzorje. Izpolniti moraš vse obljube, včasih fotografsko razstavo, če je bil tak dogovor z donatorjem. Pa predavanje pri predmetu.« (Katarina V)

»Vse kar je bila tvoja obveznost do te organizacije je bilo to, da si rad delal, to kar delaš. Nisi rabil pisati poročil. Na koncu smo vsi napisali neko pismo, ampak bolj o občutkih, tudi on je prišel vsakemu na obisk. Kako dolgo bom tam, so že prej okvirno vedeli, tako da potem sem šel naprej. Meni pa so tako pripravili program, da sem obiskal vsak razred vsaj enkrat. Glede prijave je bila edina omejitev nad 18 let. Rabiš čas, karto in veselje delati z otroki.« (Klemen R)

S slovenskimi organizacijami prostovoljci pred odhodom navadno podpišejo izjavo, v kateri so opredeljena vsa pričakovanja in obveznosti organizacije, kot tudi prostovoljca. Prostovoljstvo v lastni režiji pa je tudi na tem področju bolj „svobodno“.

8. IZKUŠNJA MEDNARODNEGA (SO)DELOVANJA

Konkretne izkušnje prostovoljcev se močno razlikujejo. V nadaljevanju je navedenih mnogo izjav, saj se lahko le na tak način vidi pestrost in zanimivost njihovega (so)delovanja in njihovi vtisi.

V Peruju: »Moja konkretna pomoč je bila delo z otroki, dopoldan pomoč v kuhinji, priprava obrokov za 500 otrok, popoldan inštruiranje in pomoč pri domačih nalogah, zvečer tečaj angleščine, glasbene in gledališke delavnice za 3 do 5 letnike, pa tudi vodenje supervizije zvečer, in da si zbral prostovoljce skupaj z župnikom, ki je bil bolj duhovni vodja. Moja naloga kot socialne delavke pa je bila, da se je vsak počutil slišane, da so se upoštevale posameznikove potrebe in želje. Na splošno pa smo namesto otrok delali dobesedno vse. Dopoldan, ko so otroci bili v šolah, smo pomagali lokalni skupnosti. Pomoč na kmetiji, pomoč v pekarni, zvečer in ponoči pri peki kruha, pomoč v čevljarini, izdelovanje čevljev, pomoč na kmetiji, od prašičev do piščančkov, vse počistiti, nahraniti, delat koline. Popoldan delo z otroki kar se tiče šolskih opravil, igranje z njimi, ko so imeli prosti čas.« (Klementina B)

V Burkin Faso: »Doli malo drugače teče čas. Ti seveda v dobi veri tukaj določiš, kaj in kako boš delal, doli pa se prilagodiš njihovem ritmu. V bistvu je bilo zelo odvisno, koliko sem ene stvari jaz delal samoiniciativno. Jaz sem dobil dosti detajlen spisek svojih nalog, ampak potem doli vidiš, da si lahko zelo fleksibilen in da lahko enih stvari narediš več, drugih manj. Se mi zdi, da je dosti tako, da ti pri tem prostovoljstvu delaš stvari po svoji vesti. Organizacija mora tudi dobro poznati prostovoljca ali pa mu zaupati, čeprav se zmeni, kaj bo delal, ker veš, to je še vedno prostovoljno delo. To ni služba, eni gredo na počitnice, eni pa delat. Jaz tega nisem razumel kot počitnice. Jaz sem tam pomagal lokalni predstavnici za pravično trgovino, pomagal sem pri delu z lokalnimi proizvajalci, pošiljanju naročil, ki jih je dobila od Treh muh, iskal nove proizvajalce, pomagal sem v knjižnici, ki jo ima Humanitas doli, izvajal sem delavnice z otroki, ogromno enih stvari, marsikaj tudi sam vidiš, kaj lahko.« (Tit B)

V Gani: »Konkretno to, da smo gradili šolo. En del se je rušil, tako, da smo ga sesipali in na novo zazidali. Razen strehe nam ni uspelo dokončati. Gradili smo jo skupaj s prostovoljci iz Gane in pa nekaj domačinov iz vasi. Zraven so seveda morali biti tudi tisti, ki se spoznajo na posel.« (Maja I in Sašo P)

V Keniji: »Bila sem vodja v domu. V sirotišnici. Moja naloga je bila vodenje financ, vodenje desetih zaposlenih in 36 otrok, pa hrana. Treba je bilo skrbeti kot za eno družino.« (Tina V)

V Keniji: »Meni je bilo najlepše to, da smo živeli z njimi, v vasi in se res vklopili v njihovo življenje. Tudi mnogi primeri na kliniki ti za vedno ostanejo v spominu. Ključni razlog zaradi česar se vračaš, je pa ta način življenja.« (Katarina L)

»Meni je pa najlepši spomin, ko smo imeli enega fantka, ki je bil bolan in zelo žalosten, pa smo mu napihnili rokavico, nanjo narisali nasmejan obraz, on je tiste prste, lase, spletel v kitke, kot je videl pri mami. Vsako jutro nas je čakal pred vrati, tisti dan, ko pa smo mu dali to rokavico, nas ni čakal in nas je že zaskrbelo, da je kaj narobe. Nato smo ugotovili, da še vedno spi, skupaj z

rokavico. Čez nekaj dni, ko je zrak v rokavici pustil, je ta fantek prišel čisto žalosten, če še lahko dobi eno. Kako so veseli za male stvari.« (Katarina V)

»V Keniji ljudje zelo malo pijejo in seveda potem imajo težave pri odvajanju. Pitje pri njih ni v navadi. In vsak dan so ljudje prihajali z glavoboli in vsak dan smo jim ponavljali, pijte, pijte prekuhano vodo. Potem je prišel en mož in smo mu svetovali, naj poskuša en teden spiti po pet šalčk vode na dan. In po enem tednu se je vrnil, res, kot da je doživel razsvetljenje in potem vsem v ambulanti razlagal, kako se dobro počuti. Mislím, da to še zdaj dela in reklamira pitje vode. Naša vztrajnost se je obrestovala.« (Erik M)

»Jaz sem fizioterapevtka in v tej vasi je bilo res ogromno bolečin in ljudje so prekomerno jemali tablete. Potem smo mi organizirali jutranjo telovadbo in smo z njimi telovadili. Na začetku so se nam smejali, ampak potem so sodelovali in na koncu se nam je en dan mudilo in smo mislili začeti delati kar brez telovadbe, pa so nas ustavili in rekli, o ne, najprej bomo telovadili, potem boste pa delali. Pa še ena stvar mi je res veliko pomenila in sicer so naši zdravniki pomagali pri enem težkem porodu in potem sta otroka dobila ime po tistih zdravnikih, to se mi je res zdel tak lep poklon.« (Petra Š)

Na Jamajki: »Ravno ne vem kakšnih obveznosti nisem imela, meni je bilo tam super. Mene so tja poslali v tisto hiško, namreč oni imajo več takih hišk, naselij, no v enem od teh manjših naselij imajo tudi otroke, ki so okuženi z virusom HIV in AIDS-om. Tako, da jaz sem bila pri teh otrocih dopoldan, popoldan pa sem bila v pisarni in urejala papirje in zdravila, ki so bila čez rok sem izločila, v bistvu sem delala red po omarah. Potem sem pomagala pripravljat tudi kosilo. Popoldan pa sem se vedno samo igrala z otroki, kar pomeni, da sem bila prepuščena čisto sama sebi, ker niso imeli nekih zorganiziranih delavnic, ker so bile počitnice, tako, da je bilo, kot v vrtcu. In potem sem poskusila malo ne vem peti, se igrat kake igrice s tamalimi, brali smo kake knjižice, risali in barvali in tako. Zelo podobno, kot da bi prišla tukaj v nek vrtec in imela čisto proste roke glede vsega. /.../Ob večerih in čez vikende pa sem hodila k skupini otrok, ki so bili zelo prizadeti in so stanovali v moji bližini. Tam sem te otroke hranila, pa igrala se z njimi in malo jih po vrtu vozila. Aha, pa to mi je bilo zanimivo, namreč po dveh tednih, ko je klical njihov direktor in me vprašal kako si, kako se počutiš, a si zadovoljna, a je pretežno, a bo šlo ali ne in sem mu jaz odgovorila, da seveda, da bo šlo, saj jaz tukaj uživam, to je kot na počitnicah, saj se jaz samo igram. Za tem se je pa zresnil in rekel, res, da se samo igraš in da se ti zdi, da nič ne delaš, ker namreč jaz sem se pripravljala, da bom ne vem kaj fizično delala, pa je rekel, da ti otroci sicer imajo vzgojiteljice in zdravniške sestre, ki skrbijo zanje, ampak nimajo pa ljubezni. In prostovoljce imamo tukaj prav zato, da jim prinesejo neko novo energijo, nekega novega zagona in da se pogovarjajo z njimi in da jim pokažejo, da je mogoče še kaj, kar tudi oni lahko dosežejo. Tako, da je rekel, če lahko enega otroka nasmeješ, potem si naredila več, kot če bi nam prinesla še ne vem koliko denarja.« (Tjaša R)

V Indiji: »Jaz sem prva prišla tja in ko smo se vse tri prostovoljke zbrale, je bilo najprej potrebno poskrbeti, kje bomo živele. Šola s katero smo delale, nam ni morala omogočiti tega. Na začetku so nas najprej želeli namestiti v neko hotelsko sobo, ki je bila predraga za njihove razmere. Tako, da smo si najprej naše potrebe zadovoljile. Potem smo začele z raziskavami. Film smo snemale o izobraževanju v tem kraju. Hodile smo v privatno šolo, ker se izobraževalni sistem deli na privatne in državne šole, kar je zelo velik problem v družbi, saj avtomatsko izključuje ene in druge ljudi. Eno in drugo ima pluse in minuse. Zato smo me tudi morale narediti raziskavo, da

sploh vidimo o čem bomo me snemale. Hotele smo prikazati eno realno sliko, nismo pa želele delati primerjave med tema šolama. Ker je obje dobro in slabo in ne moreš primerjati. Ker smo bile gostiteljice privat šole je bil tudi poudarek na tej šoli, saj smo imele toliko bolj dostop do vseh virov tam, glede snemanja, njihovo sodelovanje. Tako, da smo si izbrale otroke, ki so sodelovali. To naj bi bila seveda privat šola, katera naj bi omogočala kvalitetno izobrazbo otrokom iz revnejših družin, čeprav so to spet neke birokratske stvari. Ugotovile smo, da je to spet ena šola za tiste, ki imajo denar, da se šola sploh lahko financira. In ko smo ugotovile to nam je tudi motivacija malo upadla, ker vidiš, da je nekaj narejeno, da bo malo drugače, dostopno še komu drugemu, potem tam študirajo ravnateljeva hči in sin. Tako je bilo že zelo težko dobiti eno punco, ki bi bila z nami in prikazala realno sliko. Kratek dokumentarec bo to. /.../Težko je bilo, ker vedno je bila vmes kamera, ljudje so nas spraševali zakaj bo to, kaj bo potem z našo šolo. Temu vsemu pa sledi še montaža, ki pa je potem doma.« (Mojca T)

V Ugandi: *»Pri Edirisi sem sodelovala na področju vzgoje in izobraževanja. Sodelovala in organizirala sem različne pobude za otroke. Bila sem zadolžena, da lokalnim vzgojiteljicam v tamkajšnjem vrtcu, prikažem različne metode in oblike poučevanja v obliki igre, torej kakšen naj bi bil sistem, ki postavlja otroke v ospredje. To sem izvajala na konkretnem nivoju, s prikazom različnih učnih ur, kjer sem se posluževala omenjenih metod. /.../Organizirala sem tudi raznorazne delavnice za osnovnošolske otroke, ki so potekale v sodelovanju s šolo, v jutranjih urah, med šolskim urnikom. Vsak teden smo z ostalimi prostovoljci organizirali različne aktivnosti, od ur angleškega jezika, do ur športne vzgoje, likovnega izražanja, izdelovanja lutk, učenja različnih pesmi. /.../Velik poudarek je bil na učenju plavanja: ti otroci živijo ob jezeru, velika večina pa jih na žalost ne zna plavati, ker imajo vrojen velik strah do vode. Delalo se je torej veliko na tem, da bi ta strah preprečili in čim več otrok naučili plavati!« (Biserka C)*

V Kongu: *»Delat, že prvi dan sem začel popravljat neke stroje v mizarnici. Prav do svojega dela, kot učitelj matematike in tehničnega risanja v srednji šoli sem začel po 14 dneh. Ker treba je vedeti, da sem si moral gradivo najprej nabrati, ga preštudirati, izvedeti, kaj ravnatelj pričakuje oziroma ravnateljica, hotel sem imeti tudi učni načrt. Potem sem si jaz te knjige izbral, čeprav matematiko odlično poznam, sem se moral vse francoske izraze naučit, tako da sem lahko pred tablo gladko govoril in so me učenci razumeli, saj je bila že tako stvar zelo nerodna z mojo pomanjkljivo francoščino. Nadalje ni bilo dneva, da bi bil brez dela. Še nedelje, ko so bile maše je bilo treba voziti zvočnike, mešalne mize tja, kjer so bile maše. Po maši in nadalje kosilu pa sem fante in dekleta iz internata peljal na obalo, da smo se malo kopali, zvečer pa sem jim vrtil filme. /.../V prostem času pa sem izdeloval pohištvo za zdravstveni dom, internat, bolnice, torej omare, mizice, skladišča, omarice za tablete in tako dalje. V mizarnici nisem nič počel, tam so bili učitelji. V kolikor pa so učitelji potrebovali dodatno pomoč, so mi dodelili par fantov, s katerimi sem potem delal.« (Janko Z)*

V nadaljevanju smo se spraševali, kaj sogovorniki menijo o **upoštevanju želja in potreb lokalne skupnosti**. Ali so bile te v njihovem primeru upoštevane? Kot kažejo spodnji citati, se je izkazalo, da so v večini primerov bile upoštevane potrebe lokalne skupnosti, a žal ne povsod.

»Veš kako je s temi željami in potrebami lokalne skupnosti. /.../Vem, da ni enoznačnega odgovora, pa vseeno. Veliko sem o tem doli razmišljal, eno je želja lokalnega prebivalstva, ki je želja po tem, da bo tako kot oni vidijo na TV, tako, kot je v Evropi, se pravi, da imajo te želje, ki jih imamo vsi mi, dober avto, dober telefon, se mi pa zdi, da pogosto te želje preskočijo njihove

osnovne. Dostikrat se zgodi, da nimajo za jesti, imajo pa telefon in to se zdi njim bolj pomembno. Nam, ki pa poskušamo izvajati razvojno pomoč, se pa zdi veliko bolj pomembno, da imajo kanalizacijo in elektriko v svoji hiši in da gredo iz enega načina kuhe, iz oglja na plin, da začnejo zbirati odpadke in to. Seveda je tu en navzkriž interesov, to se mi zdi temeljni problem vsakega razvojnega sodelovanja.« (Tit B)

»Na nek način se mi zdi, da so bile upoštewane želje lokalne skupnosti, ker smo tam delali z misijonarji, naš stik so bili slovenski misijonarji, oni pa kar dobro poznajo situacijo in potrebe prebivalstva. Torej imeli smo stik s tem, kakšno je stanje, je pa res, da po drugi strani smo bili mi povsem zeleni, ko smo prišli tja in tam smo bili dobre tri tedne in težko se delaš pametnega, kaj ljudje tam potrebujejo. Tako da po eni strani so bile potrebe in želje gotovo upoštewane, kar sta misijonarja sama vedela, po drugi strani pa, ko smo že bili tam, smo videli, kaj vse bi se še dalo narediti. Ampak tega prej v Sloveniji nismo vedeli. Nismo delali nič na svojo pest, ampak le v sklopu tega, kar je že bil organizirano.« (Simona O)

Zanimali so nas tudi **primeri dobre prakse** njihovega dela.

»Predvsem ena stvar je super. Da v eni državi, kjer je 80% nepismenost, poskušaš spodbujati bralno kulturo, tako da ta knjižnica, ki jo ima doli Humanitas, je zelo dobra in se mi zdi, da je potrebno še več takih knjižnic, saj je domačine spodbudilo, da jo res obiskujejo. Druga stvar je pa ta pravična trgovina, ker tem proizvajalcem, ki itak že delajo ene stvari in ne živijo od tega, da oni nadalje te stvari prodajajo Trem muham in jim mi tako priskrbimo dodatne zaslužek, ki je po načelih pravične trgovine res zaslužen. Ne more ena tak mala organizacija, kot je Humanitas, rešiti tam 100, 200 ljudi, lahko pa jim pomaga, da boljše živijo. Edini problem pa je ta kulturni, veš, ta razkorak med nami in njimi, ker oni drugače razumejo svoje delo, kot ga mi. Mi razmišljamo, da če si nek obrtnik, da investiraš, vlagaš v svoj biznis naprej, ampak to so že konkretni problemi, kar pa je težko razložiti, njihova kultura je zelo tradicionalna in je težko vključiti neke koncepte.« (Tit B)

»Tam je bila dobra praksa to, da smo se vključili kot njim enaki pomočniki pri delovnih opravilih čez dan. In tudi tamkajšnji otroci so začutili, da smo jih sprejeli kot enakovredne partnerje, da dobijo od nas pomoč in da se imajo lahko fajn, čeprav so bili že izgoreli, še posebno nočna varianta v pekarni, ko smo recimo z njimi prespali v pekarni in da smo zjutraj skupaj čakali na svež kruh. To jim je zelo veliko pomenilo. Pa tudi taka malenkost, da nisi spal na jogiju ampak na tleh, v pekarni pri pečici in si se imel fajn in si se pogovarjal z njimi. Druženje. /.../Ja, stkali smo marsikatero vez, jo ohranili tudi naprej, pomagali plačevati šolnino fantom v zadnjih letnikih, saj so visoke šole vse plačljive.« (Klementina B)

»Kot primer dobre prakse lahko navedem to, da so tisti, ko so letos šli v Brazilijo, povedali, da se nas še spomnijo, da še vedno pojejo pesmice, ki smo jih naučili, da vedo, kaj pomeni bunda po naše, ker to pri njih pomeni rit. Razen tega, da so vsi rekli, kako smo pridni v primerjavi z Italijani, ki so bili prej tam. Delali smo v sklopu že organiziranega dela in to se mi zdi dobro, da ne prideš tja in kar sam nekaj delaš, saj ne poznaš prave situacije. Gotovo se je bolje zanesti na lokalne ljudi in ne delat nekaj, kar ti misliš, da je prav.« (Simona O)

»Konkreten primer dobre prakse mednarodnega sodelovanja je zame to, da smo dejansko sodelovali z lokalnimi prostovoljci in da smo delali enakovredno, drug drugemu smo pokazali marsikaj novega.« (Mojca P)

Učenje in pridobivanje novih znanj in spoznanj je eden ključnih dejavnikov, zakaj ljudje voluntirajo. Gre za nova spoznanja o nas samih, pridobimo nove perspektive, razbijamo tabuje in stereotipe ter pridobimo spoznanja, ki nam spremenijo in obogatijo življenje. Zato smo tudi naše sogovornike vprašali, **kaj so se novega naučili ali spoznali tekom mednarodnega (so)delovanja?**

»Naučil sem se prejemati nekaj, kar je povsem različno od mene in kar šokirala me je ugotovitev, kako smo si različni, kako si mi ne predstavljamo, kako živijo eni v Burkini Faso in kako tudi oni ne morejo razumeti, kako mi živimo v Evropi. Zato se včasih tudi ne razumemo. Evropa ne zna dobro upravljati z denarjem, ki ga meče dol, in zato se dogaja ta postkolonializem tako, kot se dogaja. Rabiš kar nekaj časa, da to sploh poštekaš in da lahko potem tam živiš. Jaz sem imel vmes kar malo krize. To je ena družba, ki je totalno različna, ampak potem je vprašanje preživetja in se adaptiraš. Pa to me je presenetilo, kako je človek prilagodljiv. Se pravi, da čeprav smo si tako različni, se lahko prilagodimo, tako da zanimivo.« (Tit B)

»Tamkajšnji otroci so mi dali res veliko, mislim pa, da so tudi odnesli veliko od nas prostovoljcev. Od konkretnih ciljev, ki smo jih dosegli, na primer: naučili so se plavati, naučili so se osnov angleškega jezika, razvijali so likovne, glasbene in športne spretnosti, /.../do bolj osebnostnih ciljev, na primer: spoznali so drugačno kulturo od njihove, naučili so se strpnosti in spoštovanja različnosti /.../.« (Biserka C)

»Naučila sem se potrpežljivosti, kako je včasih potreben čas in kako te ta naša podganja dirka v tem našem zahodnem svetu zasvoji. Da je včasih potrebno počasi dihati, da pridejo stvari do tebe, ne samo, da jih ti vsiljuješ. Da so ljudje dobri. Da ti dajo otroci dosti spoznanj, kako je treba z njimi delati, da je treba z njimi lepo delati, jih spoštovati, takšne kot so, kako naše razvajene otroke naučiti nekih vrednot in kako je lastna izkušnja neprecenljiva. Težko je to prenesti na nekoga drugega, ki tega ni doživel, ampak se trudiš in skušaš po najboljših močeh. Vsakemu priporočam, naj to sam izkusi.« (Klementina B)

»Spoznaš, da rabiš nekaj časa, da osvojiš miselnost ljudi, kamor greš. Da ni prav, da bi jim vsiljeval svoje. Da morda kar je tu prav, ni nujno, da je prav tudi tam.« (Katarina V)

»In da dosti dosežeš tudi z zgledom. Da vidijo, kako nekaj delaš. Pa tudi spoznati jih. Recimo oni gredo prej k vraču, šele nato pridejo do nas. Ti mu ne moreš reči, naj ne hodi tja. On je tega vajen in tudi ko mi gremo, ostane samo še vrač.« (Erik M)

»To šibkost kmalu premagaš.« (Katarina M)

»Veliko sem se naučila, ogromno. O sami Braziliji, da sem imela en dejanski stik z ljudmi tam, ne le turistični. Osebnostno sem se veliko naučila od ljudi, s katerimi sem delala. Kako voditi skupino, kako postavljati meje in zahteve, gotovo tudi na osebnem nivoju sem postala bolj odprta, z manj predsodki in zadržki.« (Simona O)

»Spoznaš veliko stvari in veliko se naučiš. Spoznaš, da se nekatere stvari, o katerih se tu pogovarjamo na povsem abstraktni ravni, recimo humanitarna pomoč, razvoj, pa stereotipi, to

res spoznaš. Imeli smo možnost videti, kaj so eni Angleži naredili s humanitarno pomočjo, prišli so v center in ne da bi se pogovorili z lokalno organizacijo, kaj bi oni želeli, recimo, kam bi vložili denar. Ne, so prišli do nas, ker smo bili beli. Povedali smo jim, da smo tam kakšen mesec, da nismo pravi naslov. Vseeno so se odločili, da bodo prebarvali stene. Strokovni delavec z Norveške je nato povedal, da so oni skupaj z lokalnimi prostovoljci dva meseca nazaj prebelili vse stene. In oni Angleži rečejo ne, da oni morajo nekaj pokazati, in potem še nam rečejo, da kaj pa mislimo, da bomo mi v teh treh mesecih dosegli. Ja delal boš z otrokom, to je veliko, tudi če se navzven to ne vidi tako.» (Mojca P)

»Networking. Čim bolj se povezati z ljudmi. Imeti moraš odprta ušesa in dlani, saj nikoli ne veš, kdaj boš kaj boš potreboval. Pa da se znajdeš in da se znaš prilagodit, da nimaš le svojega mnenja ampak, da včasih zbereš več mnenj. V nekaterih primerih sem hotela odreagirati po svoje, z vidika zahoda, pa ni bilo prav. Prav se je posvetovati, kako na stvari gledajo tudi oni in nato glede na situacijo oblikuješ neko mnenje. Spoštovanje drugih mnenj, drugih kultur in da ne siliš v nekoga nekaj, kar niso ali ne želijo biti.» (Tina V)

9. OSVEŠČANJE JAVNOSTI IN PODAJANJE NAUČENEGA NAPREJ

Eden izmed ciljev učenja za globalno uravnoteženo sobivanje, kot vseživljenjskega procesa delovanja in učenja, je prav širjenje znanj in spretnosti tudi po končanem mednarodnem prostovoljnem delu, a kot smo ugotovili, večinoma pri nas temu ni tako, vsaj ne v obsegu, kot bi si želeli.

Navadno imajo organizacije bolj dodelane pripravljalne programe, ko pa pridejo prostovoljci nazaj, je predvsem od njihovega interesa odvisno, kaj, kako, komu in če sploh bodo svoja novo pridobljena znanja, spoznanja in izkušnje delili naprej.

Pri tem je seveda potrebno ločiti prostovoljce. Tisti, ki so na mednarodno prostovoljno delo odšli v sklopu slovenske organizacije, so po vrnitvi navadno najbolj aktivni, saj jih pogosto pošiljajoče organizacije povabijo, da svoje izkušnje predstavijo na izobraževanjih za bodoče prostovoljce ali jim organizirajo predstavitve v lokalnih okoljih. Prostovoljci, ki so odšli in delovali preko tujih organizacij, navadno do njih nimajo posebnih obveznosti, prav tako so brez njih tisti prostovoljci z lastno režijo. Prav vsi sogovorniki, prostovoljci so izpostavili, da svoje izkušnje širijo in delijo z družino, prijatelji in znanci, da se radi odzovejo povabilom, kar dokazuje tudi pričujoča raziskava, poslužujejo se pisanja člankov, pogrešajo pa organizirane oblike in vabila s strani organizacij, saj so mnogi priznali, da se kmalu po vrnitvi ujamejo nazaj v star način in ritem življenja in da kmalu zmanjka tako časa, kot tudi motivacije za nadaljnjo (so)delovanje.

»Predvsem sem [izkušnje] posredovala svojim prijateljem, imela sem tri ali štiri take predstavitve. /.../Kaj sem posredovala, preprosto potek in sproti svoje doživljanje in modrosti, ki sem se jih naučila ob tem delu. Imeli smo še par predstavitev drugod. Osebno se mi je to zdelo najpomembnejše predstaviti bližnjim in prijateljem, ki vedo, da sem si že dolgo želela oditi nekam. /.../ Predlogi po vrnitvi. Mislim, da je težko, ker ko se vrneš, motivacija že upade, prijateljem je treba predstaviti, zdaj od nekod te tudi povabijo, šli smo tudi na domače župnije s katerimi smo bili prostovoljci v stiku, na primer z župnikom in smo tam predstavili. Lahko bi imeli recimo tudi svojo spletno stran, ker ostaneš dalje časa aktiven in počasi predajaš štafeto. Če osvežuješ to stran, si lahko ljudje marsikaj pogledajo, obstajajo določeni mediji, ki so povsem blizu MIC-a, ni težko česa dati tudi v časopis. Po predstavitvah, če se, na primer natiskajo plakati in kartice, to prodajati dalje in tako še dodatno zaslužiti za misijon. /.../Pomembno se mi tudi zdi, če skupina po zaključeni mednarodni aktivnosti ostane povezana, če se vzpostavijo prijateljstva, ali vsaj pristna naklonjenost, da se še srečuješ, tako se rodijo nove ideje in predlogi. Mislim, da bi bili vsi veliko bolj motivirani, če bi bila možnost, da bi se lahko tja vrnili. Bila je izkušnja, a ker imaš druge stvari, stvari počasi spustiš iz rok.« (Simona O)

»Na začetku sem bila varčna, potem pa sem imela eno predstavitev v Rožni dolini za študente, prek projekta in potovanja. Potem sem sodelovala še na eni delavnici, ki jo je vodila Katja iz Voluntariata. Sicer lahko bi napisala še kakšen članek, vendar se ne spravim do tega, ker imam dovolj drugega dela. To so bile take konkretne aktivnosti, ki sem jih že naredila.« (Mojca T)

»Po vrnitvi sem imela veliko željo svojo izkušnjo deliti tudi z ostalimi. Svojo ljubezen do Afrike sem želela predstaviti tudi drugim, predvsem otrokom. Zato sem pripravila nekakšno delavnico, ki jo izvajam po različnih slovenskih osnovnih šolah in vrtcih, kjer otrokom s fotografijo in

besedo na preprost in privlačen način predstavim to državo, ki se tako zelo kulturno razlikuje od naše. V delavnico vključujem tudi učenje tradicionalne ugandske pesmi in plesa in pa veliko praktičnih primerov in izkušenj, da čim bolj nazorno predstavim svoja doživetja. Otroke take delavnice zelo pritegnejo, saj se oba svetova zelo razlikujeta. /.../Pri tem mi Edirisa ni nič pomagala, izbira in izvedba je bila v lastni režiji.» (Biserka C)

»Po vrnitvi sem pisal članke, delil sem izkušnje na kaki kavici, tako.« (Klemen R)

»Glede na dejstvo, da sem šele kratek čas doma in je čas počitnic sem svoja doživetja posredoval moji bližnji okolici, družini, prijateljem in sodelavcem. V septembru pa imamo predvideno izdelavo predstavitve, ki jo bomo potem imeli po raznih krajih v Sloveniji. Pri pripravah imamo vso podporo projekta POTA, to je svetovanje in tehnična podpora.« (Martin S)

»Govoriti o svoji izkušnji, o ljudeh, ki si jih tam spoznal, ne vem v različnih situacijah, na primer doma, v službi, med prijatelji. /.../Opominjat na te stvari, ki jih pozabljamo v tej potrošniški družbi in naglici življenja. /.../Ja, prinašat iz tam, nadalje iz svoje izkušnje črpat in prenašat naprej vse tiste občutke, doživetja in spoznanja.« (Tjaša R)

»S strani pošiljajoče organizacije bi mogoče bilo fino, če bi se kdaj naredile kakšne akcije, da bi te povabili zraven. Da bi se dalo kam aktivno vključiti, ker če ti novo pridobljenih metod nikoli ne uporabljaš, je težko in tudi težko je, kar tako sam od sebe, jaz sem bila edina iz Slovenije, no, pa še Mojca.« (Mojca P)

»Ostati aktiven? Jah, moreš biti res v temu noter, ne vidim veliko možnosti tu pri nas, da bi spreminjal svet, nisem pa dobro seznanjen kako delajo na Voluntariatu, ne vem, če kaj veliko delajo na promociji.« (Klemen R)

»Pri nas po vrnitvi sodeluješ pri in med predavanji iz tropske medicine. Predstaviti moraš klinični primer, da se skupaj predebatira, tudi to, kaj si naredil, kaj si narobe naredil, kako bi moral to narediti. Mi moramo oddati tudi poročilo.« (Katarina L)

Po odzivih sogovornikov sodeč lahko trdimo, da bi bili prostovoljci še bolj aktivni v primeru večje pobude s strani organizacij, saj so vsi pokazali voljo in veselje do pripovedovanja in razmišljanja o njihovih izkušnjah v tujini.

Strinjamo se tudi s predlogom, da bi morali vsaj nekatere teme, povezane z učenjem za globalno uravnoteženo sobivanje vključiti v izobraževalne kurikulumne ali organizirati izbirni predmet na te teme. Prav tako bi bilo dobro, da bi se prostovoljno delo še več predstavljalo in promoviralo, med drugim že v srednjih šolah, saj se bo le tako lahko še naprej gojil pomen pomoči in učenja o drugih in o nas samih.

10. (SO)DELOVANJE ORGANIZACIJ

Organizacije se zavedajo svojih močnih in šibkih točk, prav tako pa se je izkazalo, da si organizacije med seboj želijo več sodelovanja, saj ima vsaka specifična znanja ali dejavnosti, ki jih lahko ponudi drugim in pri čemer bi izmenjave izkušenj prispevale k kvalitetnejšemu delovanju samih organizacij.

Tako, na primer na **Humanitsu** kot svojo šibko točko izpostavljajo to, da za zdaj nimajo osebe, ki bi v Sloveniji koordinirala dejavnosti mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnoteženo sobivanje, da niti ni trenutno denarja za to in da morda nimajo tega dovolj vključenega v svoje delavnice. Kot močno točko pa navajajo to, da vse to lahko v bodoče nadoknadijo, saj se zavedajo svojih pomanjkljivosti, med drugim pa imajo zelo veliko dobrih izkušenj iz sodelovanja s prostovoljci, lokalnimi skupnostmi in opravljenim delom v tujini. Zase pravijo, da lahko ponudijo specifično znanje s področja pravične trgovine, s področja geografskega znanja, predvsem področja Burkine Faso in Gane, drugi pa jim lahko ponudijo neko teoretično ozadje iz področja prostovoljstva kot takega, mogoče pomena dobre priprave prostovoljca, kot tudi aktivnega vključevanja po vrnejo nazaj v Slovenijo. Društvo za enkrat sodeluje z Voluntariatom, v okviru delovne skupine za globalno učenje na Slogi.

Na **Misijonskem središču Slovenije** glede delovanja pravijo: *»Močna točka na tem področju je vsekakor, da imamo mi misijonarje na misijonih, ki so tam že leta in leta in je zato lažje poslati prostovoljca dol, da se vključi v skupnost in ima tam enega Slovenca, s katerim lažje komunicira in mu je na razpolago za karkoli. Druga stvar je, da poznamo področja, ker imamo svojega človeka tam. Šibke, mogoče bi tukaj lahko izpostavila priprave laičkih misijonarjev. Te še vedno niso tisto, kar bi lahko bile. Priprave so, vendar bi lahko te prostovoljce pripravili še na drugi način, na primer, da so ti že v tem času priprav aktivno vključeni v neko organizacijo in že tukaj nekaj prostovoljno pomagajo, da se že na tak način pripravljajo na delo tam, saj je za določene težko, ker je delo tam zelo naporno, drugačno, druga klima in nekateri tudi ne zdržijo tega tempa in pridejo po parih tednih domov. Sicer tisti, ki so zaenkrat šli, so vsi ostali za tisto obdobje, kot je bilo predvideno. /.../Močna točka je tudi sama doba, ko gre nekdo dol za tri leta, ker se v treh letih ogromno naredi. V tem času lahko en posameznik tudi del sebe pusti tam, svoje individualnosti, svoje ideje. Vem, da se misijonarji velikokrat pritožujejo, ko pridejo dol kakšni za kratko obdobje, mogoče bolj Italijani, ker imajo ogromno teh možnosti, pridejo in bi radi kar nekaj spremenili. »Človek počakaj, spoznaj zadeve in naredi«. To vsekakor je močna stvar, čeprav bi pa rekla, da vedno bolj ugotavljamo pomen teh dvoletnih priprav. Ker namreč en vikend priprav ti ne da ravno vpogleda v misijonsko delo tam. Mogoče bi bilo dobro razmišljati tudi v tej smeri, da ponudimo posamezniku, da gre tudi za krajše obdobje, poskusit, en mesec ali tri, na lastne stroške, nekje dol na nek misijon, da vidi ali je to sploh to. En mesec posameznik že lahko potrpi doli, tri leta pa je to že drugače. Ker če nekdo ne zmore preživeti dol niti en mesec, kako bo sploh vzdržal do konca. Mogoče bi bilo dobro razmišljati tudi v tej smeri, vendar za enkrat je to to.« (Mateja N)*

Na Misijonskem središču Slovenije za enkrat sodelujejo predvsem s predstavniki v okviru Sekcije za tropsko medicino, saj prav oni hodijo k njihovim misijonarjem na Madagaskar in Zambijo, tako, da so z njimi ves čas v stiku. Poznajo pa tudi Humano in MIC, s katerima

sodelujejo v okviru projekta botrstvo. Z drugimi organizacijami za enkrat ne sodelujejo, se pa poznajo in se udeležujejo okroglih miz in drugih srečanj, kamor so povabljeni.

Slovenska Filantropija vidi svoje močne točke v sodelovanju v mreži GLEN, ki sestoji iz številnih posameznikov, ki imajo veliko izkušenj v »državah v razvoju« in lahko veliko znanja ponudijo prostovoljcem, ki šele odhajajo. Kot pojasnjujejo: *»Precej „know-how“ je v GLENU, kar se tiče metodologije in tudi same vsebine izhaja iz ASA - programske organizacije, ki se kot del Nemškega razvojnega ministrstva s tako imenovanimi razvojnimi vprašanji ukvarja že več kot 40 let. Šibke točke pa vidim predvsem v tem, da naša država, kljub zavezanosti Milenijskim ciljem skoraj ne nudi finančne podpore projektom oziroma nevladnemu sektorju na splošno, ki se ukvarja z učenjem za razvoj. Sami pa tudi nimamo toliko prostovoljcev, ki bi izvajali delavnice o multikulturalnosti oziroma imajo ti po prihodu nazaj s projektov druge obveznosti. Težavno je tudi samo prevajanje pojmov v slovenščino, pa tudi nepoznavanje razvojnih tem in problematik s strani širše javnosti.« (Nejc Š)*

Glede sodelovanja pa tako kot mnogi, tudi na Slovenski filantropiji ugotavljajo, da: *»/.../organizacij na tem področju ni veliko in z večino v okviru delovnih skupin tudi sodelujemo. /.../V sodelovanju z Voluntariatom pa smo letos tudi organizirali seminar z naslovom "Vloga prostovoljnega dela v globalnem razvoju". Na omenjenih srečanjih si vedno izmenjujemo izkušnje s svojega področja in v zadnjem letu predvsem razmišljamo, kako bi se, zaradi večje prepoznavnosti tega področja, nevladni sektor bolj povezal.« (Nejc Š)*

Na **Zavodu Voluntariat** izpostavljajo, kot močne točke naslednje dejavnike: *»/.../"know-how" na področju izobraževanj za prostovoljce, vodenja in spremljanja prostovoljcev, vključenost v mrežo SCI, kar za prostovoljce in za nas pomeni različno in veliko izbiro med različnimi prostovoljskimi projekti. To pomeni hkrati tudi možnost za večje spoznavanje različnih okolij, kultur, ter prenos znanj in izkušenj nazaj v domače okolje z namenom osveščanja javnosti o različnih razvojnih problematikah v svetu. Prav tako je močna točka sodelovanje s podobnimi organizacijami v Sloveniji in sodelovanje pri nadaljnjem razvoju strategije globalnega učenja ter standardov, listine za delo na področju mednarodnega prostovoljnega dela.« (Katja C)*

Ob enem pa se zavedajo tudi svojih šibkih točk, predvsem: *»/.../vpetost v mrežo SCI lahko privede tudi do kakšnih slabih izkušenj, tako da mogoče lahko temu rečemo »šibka točka«. Zgodi se namreč lahko, da katera od partnerskih organizacij, pogosto ker se menjajo ljudje, ni dovolj zanesljiva, korektna in ne deluje v skladu z SCI vrednotami. V tem primeru ima lahko prostovoljec slabo izkušnjo. Kot šibko točko bi lahko navedli tudi šibke kontakte za dolgoročno prostovoljno delo. Naslednja težava je, predvsem zaradi pomanjkanja finančnih in kadrovske kapacitete, zagotavljanje večje podpore prostovoljem »povratnikom« pri nadaljnjem vključevanju v aktivnosti, povezane z globalnim učenjem.« (Katja C)*

Zavod Voluntariat sodeluje z vsemi organizacijami v Sloveniji, katerih prioriteta je mednarodno prostovoljno delo v kontekstu učenja za globalno uravnoteženo sobivanje, na primer s Slovensko filantropijo, Humanitasom, MIC-em in Društvom Afriški center. Takšno sodelovanje se jim zdi pomembno zaradi krepite in prepoznavnosti mednarodnega prostovoljnega dela v povezavi z globalnim učenjem v Sloveniji. Več pa si želijo sodelovati predvsem s Slovensko filantropijo in Društvom Humanitas, saj sta po mnenju predstavnice ti organizaciji najbližje njihovem poslanstvu, aktivnostim in vrednotam. Ali kot slednja navaja: *»Z večjim povezovanjem lahko*

pridobimo večjo veljavo, izvedemo večje projekte ter na ta način krepimo področje, za katerega se zavzemamo in v skladu s katerim delujemo.» (Katja C)

Pri **Mladinsko informacijskem centru** so kot močno plat njihove organizacije poudarili izkušene in izobražene kadre, tako notranje kot zunanje, ki sodelujejo pri pripravi programa, projektov, izobraževanj in delavnic. Nadalje omogočajo izkušnjo mednarodnega prostovoljnega dela v skupini in kot tretjo dobro točko njihovega delovanja navajajo dobro vzpostavljene in na določenih področjih ustaljene kontakte, kar seveda precej olajša nadaljnjo delo. Kot najšibkejšo točko poudarjajo nepovezanost v širši okvir. Po njihovih besedah, bi tako na nacionalni, kot na mednarodni ravni bila dobrodošla mreža organizacij za aktivnejše povezovanje in sodelovanje, ali kot navaja njen predstavnik: *»/.../sodelovanje v nekem večjem sistemu bi prineslo mnogo koristi in dragoceno izmenjavo izkušenj.« (Primož J)*

11. UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

V raziskavo je bilo skupno vključenih 26 sogovornikov, od tega 6 predstavnikov organizacij in ena koordinatorka prostovoljcev ter 19 prostovoljcev, vsi z izkušnjo mednarodnega prostovoljnega dela.

Nekatere organizacije kot, na primer Zavod Voluntariat, Humanitas in Slovenska Filantropija, načrtno delujejo na področju mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnoteženo sobivanje. Prav tako tudi Misijonsko središče Slovenije in Mladinsko informacijski center, pri čemer sta slednja povezana z oblikami laiškega misijonarstva oziroma mednarodnimi prostovoljnimi tabori na misijonih.

Še bolj specifična je prav gotovo Sekcija za tropsko medicino, saj z njihovo pomočjo odhajajo na odprave izključno zdravstveni delavci, ki so dobro poučeni o tropski medicini. Kot zelo zanimivo organizacijo smo predstavili tudi Dobrodelno društvo Tibet, ki pa ni primarno usmerjeno v prostovoljstvo, kljub temu pa pomaga vsakomur, ki bi si želel tibetanske izkušnje.

Razlikovali so se tudi naši sogovorniki. Prostovoljna dela so opravljali v Braziliji, Peruju, Indiji, Ugandi, Gvatemali, Južnoafriški republiki, Kongu, Gani, Keniji, Tanzaniji, Burkini Faso, na Madagaskarju, Jamajki in Tajskem.

Nekateri so bili predvsem v vlogi predstavnikov organizacij, a hkrati z izkušnjo prostovoljstva, nekateri so odšli na mednarodno prostovoljno delo preko slovenske organizacije, nekateri preko tuje, spet tretji v lastni režiji. Prav tako pa so se razlikovali glede na časovno obdobje volontiranja kot tudi na samo obliko opravljeno delo.

Glavni skupni imenovalec vseh sogovornikov je prav gotovo pomen mednarodnega prostovoljnega dela kot življenjske izkušnje. Kot možnosti za neposredno učenje o nepoznanih kulturah, ljudeh in njihovih načinih življenja in razmišljanja, kot možnost rušenja stereotipov in kot možnost osebne rasti. Mnogi so tudi sebe spoznali v novi luči, mnogi so si okrepili samozavest, ugotovili, da lahko živijo drugače in s tem pripomorejo tudi drugim soljudem na našem planetu. Mnogi izmed njih so se izpopolnili tudi na strokovnem nivoju in so jim pridobljene izkušnje zdaj v veliko pomoč pri sedanjem delu.

Raziskavo smo začeli s terminologijo, zanimalo nas je, kako pojme kot sta mednarodno prostovoljno delo in učenje za globalno uravnoteženo sobivanje razumejo in kako bi oziroma kako poimenujejo države Azije, Afrike in Južne Amerike.

Ugotovili smo, da prvi pojem, to je mednarodno prostovoljno delo vsi razumejo bolj ali manj enoznačno, več pomislekov pa so imeli pri drugem terminu, to je učenje za globalno uravnoteženo sobivanje. Kar nekaj od njih slednjega sploh ni poznalo, predvsem tisti, ki so odšli v tujino v lastni režiji oziroma tisti, ki se s temi temami sicer ne ukvarjajo aktivno. Seveda so ga kasneje vsi zelo dobro opisali, mnogi so dali poudarek na učenju strpnosti, razumevanja, zakaj se drugi odzovejo in delujejo drugače in spoštovanje, sodelovanje z drugimi, dejstvo, da naša dejanja vplivajo na vse druge, poleg tega pa so izpostavili tudi podnebne spremembe, pomen smotrne porabe vode, ločevanje odpadkov in drugo. Vse te teme so res pomembne za našo

prihodnost in z njimi je potrebno osveščati že otroke ter te teme vključiti v šolske in občolske dejavnosti.

Glede poimenovanja držav Azije, Afrike in Južne Amerike jih je največ, 36% izbralo poimenovanje »države v razvoju«, 34% jih je izbralo »razvijajoče se države«, 18% »države juga«, 9% »države tretjega sveta«, 3% pa ni želela izbrati. Naša hipoteza, da termin »države juga« ni poznan, drži le delno. Mnogi so poudarili, da gre pri teh poimenovanjih pogosto za ekonomski in gospodarski vidik, ki pa se zopet razlikuje glede na to, s stališča katere države ali kontinenta gledamo nanj. Kar nekaj je bilo takšnih, ki jim je geografsko opisovanje najljubše, glede »juga« pa bi lahko sklenili, da je pri nas misel na bivšo Jugoslavijo še tako močno zakoreninjena, da bi bilo poimenovanje »države globalnega juga« bolj primerno.

Pričujoča raziskava želi prikazati stanje poznavanja mednarodnega prostovoljnega dela pri nas in organizacije, ki se s tem ukvarjajo, to je poiskati možnosti za izboljšanje na tem področju, predstaviti izkušnje prostovoljcev ter njihova mišljenja o izbranih pojmi, vsekakor pa ne dokončno določevati terminologije.

Med sogovorniki sta najbolj poznani slovenski organizaciji, ki se ukvarjata z mednarodnim prostovoljnim delom v kontekstu učenja za globalno uravnoteženo sobivanje, Zavod Voluntariat in Humanitas, pa tudi Misijonsko središče Slovenije, Mladinsko informacijski center in Slovenska filantropija. Sogovorniki so izpostavili tudi Sekcijo za tropsko medicino, Movit, Ediriso, kot tudi Minorite, Kapucije, Selezijance, ki pošiljajo prostovoljce na manjše projekte v okviru pobude za Angolo s Koroške. Predstavniki organizacij pa so poleg navedenih našli še Unicef, Slovensko Karitas, Društvo afriški center, Umanotero ter Slogo kot povezovalno platformo. Ugotavljamo, da posamezni prostovoljci poznajo le eno ali dve organizaciji in upamo, da bo skupna baza pripomogla k večji prepoznavnosti posameznih organizacij.

Izkušnje sogovornikov so zelo pestre in raznolike. Tisti, ki so odšli v sklopu slovenskih organizacij, so bili večinoma deležni predhodnih izobraževanj in usposabljanj, katere smatrajo za zelo koristne. Brez izobraževanj so bili seveda tisti, ki so odšli v lastni režiji. Kot močno plat mednarodnega prostovoljnega dela v sklopu slovenske organizacije so prostovoljci izpostavili predvsem dobre predhodne priprave ter dejstvo, da organizacija točno ve, kam prostovoljca pošilja in mu tako tekom celega časa nudi ves potrebni suport. Tovrstnega zaledja ti tuje organizacije, razen v primerih ko le-te omogočajo pripravljala izobraževanja, oziroma pot v lastni režiji ne omogoča.

Deliti izkušnje in širiti svoja spoznanja naj bi bil eden ključnih rezultatov učenja za globalno uravnoteženo sobivanje. S tem se strinjajo tudi naši sogovorniki, a hkrati priznavajo, da se po vrniti prehitro ujamejo v običajen tok življenja in kaj kmalu niso več dejavni v smeri globalnega učenja in izobraževanja. Največkrat izkušnje delijo s svojo družino in s prijatelji, pripravijo predavanje ali napišejo članek. Radi se odzovejo tudi povabilom pošiljajoče organizacije, da svoje izkušnje podelijo odhajajočim prostovoljcem, toda mnogi nimajo pošiljajoče organizacije in tudi drugi so poudarili, da bi bili veseli večje angažiranosti s strani organizacij in da bi le z njihovo pomočjo lahko dalj časa ostali aktivni, predvsem če se s tem področjem ne srečujejo po strokovni oziroma službeni plati.

Ugotavljamo, da si aktivnejšega sodelovanja želijo tako prostovoljci z organizacijami kot tudi organizacije med seboj in da bo v prihodnje prostovoljstvo zaživelo bolj, če se bo več delalo na sami promociji, že v osnovnih in srednjih šolah.

12. LITERATURA IN VIRI

Brandt, Willy

1981 »North-South: A programme for survival«. Pan Books: London, Sydney.

Borak, Bistra in Suša, Rene

2006 »Kako daleč nese prača pravične trgovine?«. Fakulteta za družbene vede Ljubljana: Neobjavljeno diplomsko delo.

Kaplja, Špela

2006 »Pejmo drugače: Priročnik za odgovorni turizem in prostovoljno delo«. Mengeš: Ico.

Samec, Tatjana, ur.

2001 »Zbornik prispevkov: 3. slovenski kongres prostovoljstva«. Ljubljana: Slovenska filantropija, združenje za promocijo prostovoljstva.

Spletne povezave organizacij:

www.humanitas.si

www.tibet-drustvo.si

www.mic.si

www.missio.si

www.filantropija.org

<http://www2.mf.uni-lj.si/~tropska/>

www.zavod-voluntariat.si

www.edirisa.org

Spletne povezave o terminu »Učenje za globalno uravnoteženo sobivanje«:

<http://tuditi.si/main/show/64>

<http://www.pozitivke.net/article.php/20080614233321142>

Spletne povezave o terminu države »prvega, drugega in tretjega sveta«:

http://www.nationsonline.org/oneworld/first_world.htm

http://www.nationsonline.org/oneworld/second_world.htm

http://www.nationsonline.org/oneworld/third_world.htm

http://www.thirdworldtraveler.com/General/ThirdWorld_def.html

Spletne povezave o terminu države »juga«:

http://en.wikipedia.org/wiki/North-South_divide

Spletne povezave o terminu »države v razvoju«:

<http://www.unohrlls.org/en/ldc/25>

<http://www.un.org/special-rep/ohrlls/ldc/list.htm>

<http://www.unesco.org/ldc/list.htm>

Glavni vir raziskave pa so poleg predstavnikov organizacij seveda vsi prostovoljci, ki so sodelovali in za kar se jim lepo zahvaljujemo!

13. PRILOGE

13. 1 Vprašalnik za organizacije o mednarodnem prostovoljnem delu

TERMINOLOGIJA

1. Kako razumete in definirate termin »mednarodno prostovoljno delo« (kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno)?
2. Kako razumete in definirate termin »učenje za globalno uravnoteženo sobivanje«?
3. Kateri termin se vam zdi najustreznejši za poimenovanje držav Azije, Afrike in južne Amerike, je to države »juga«, države v razvoju, razvijajoče se držav, nerazvite držav, države tretjega sveta in druge? Zakaj se vam zdi prav ta termin najustreznejši?

POMEN MEDNARODNEGA PROSTOVOLJNEGA DELA V KONTEKSTU UČENJA ZA GLOBALNO URAVNOTEŽENO SOBIVANJE

4. Zakaj se vam zdi pomembno ukvarjati s področjem mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnoteženo sobivanje?
5. Kakšne aktivnosti ponujate in izvajate na tem področju?
6. Lahko opišete enega ali dva primera dobre prakse iz tega področja?
7. Zakaj se vam zdi prav ta primer oziroma dva pomembna in specifična za to področje?

USPOSABLJANJA BODOČIH oz. BIVŠIH PROSTOVOLJCEV

8. Ali izvajate usposabljanja za bodoče prostovoljce, ki odhajajo v oziroma se vračajo iz tako imenovane države »juga«?
9. Usposabljanja katerih tematik iz področja mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno sobivanje izvajate?
10. Zakaj se vam zdijo prav te teme nujne, da se jih bodoči oziroma bivši prostovoljci zavedo oziroma jih razumejo?
11. Se vam zdi, da bi katero od tem s področja mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnoteženo sobivanje še lahko vključili in izvajali? Če da, katero in zakaj?

SAMOZAVEDANJE MOČNIH in ŠIBKIH TOČK

12. Katere so vaše močne in šibke točke s področja mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnoteženo sobivanje? Zakaj menite, da so prav te močne ali šibke?

POVEZOVANJE in SODELOVANJE

13. Ali poznate še katero od organizacij, ki se ukvarjajo s področjem mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnoteženo sobivanje?
14. Ali s katero od teh organizacij sodelujete oziroma si želite nadaljnjega sodelovanja? V kolikor sodelujete, zakaj? V kolikor si želite sodelovati, zakaj?

13. 2 Vprašalnik za prostovoljce o mednarodnem prostovoljnem delu

TERMINOLOGIJA

1. Kako razumete in definirate termin »mednarodno prostovoljno delo« (kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno)?
2. Kako razumete in definirate termin »učenje za globalno uravnateženo sobivanje«?
3. Kateri termin se vam zdi najustreznejši za poimenovanje držav Azije, Afrike ali Južne Amerike, na primer države juga, države v razvoju, razvijajoče se države, nerazvite države, države tretjega sveta in tako dalje.? Zakaj se vam zdi prav ta termin najustreznejši?

POMEN MEDNARODNEGA PROSTOVOLJNEGA DELA V KONTEKSTU UČENJA ZA GLOBALNO URAVNATEŽENO SOBIVANJE in MOTIVACIJA

4. Zakaj se vam zdi pomembno udeleževati na aktivnostih mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnateženo sobivanje?
5. Kaj je bila vaša temeljna motivacija, da ste se odločili za opravljanje mednarodnega prostovoljnega dela v državi tako imenovanega »juga«?

OPREDELITEV IZKUŠNJE MEDNARODNEGA PROSTOVOLJNEGA DELA

6. Kje ste bili na mednarodnem prostovoljnem delu?
7. Kdaj ste bili – časovni okvir?
8. Prek katere organizacije (projekta) ste bili?
9. Ali poznate še katero pošiljajočo organizacijo (v Sloveniji), ki se ukvarja z mednarodnim prostovoljnim delom v kontekstu učenja za globalno uravnateženo sobivanje? Če da, katero?
10. Kje ste izvedeli za organizacijo prek katere ste opravljali mednarodno prostovoljno delo in zakaj ste se odločili prav za slednjo?
11. Ali lahko navedete nekaj močnih, kot tudi šibkih plati te organizacije na področju mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno uravnateženo sobivanje?
12. Kako bi opredelili obliko mednarodnega prostovoljnega dela s katero se ta organizacija ukvarja?
13. Ali lahko navedete nekaj močnih, kot tudi šibkih plati take oblike mednarodnega prostovoljnega dela s katero ste se vi soočili?

USPOSABLJANJA BODOČIH oz. BIVŠIH PROSTOVOLJCEV

14. Ali ste bili pred odhodom v oziroma po vrnitvi iz tako imenovane države »juga« deležni usposabljanj iz področja mednarodnega prostovoljnega dela v kontekstu učenja za globalno sobivanje? Če da, iz področja katerih tematik?
15. Ali ste bili zadovoljni s predhodno oziroma nadaljnjo pridobljenimi informacijami oziroma usmeritvami s strani pošiljajoče organizacije? Če da, zakaj? Če ne, katere teme ste pogrešali oziroma jih priporočate, da se vključijo v usposabljanja?

DOGOVOR O (SO)DELOVANJU Z ORGANIZACIJO

16. Kako je potekal dogovor o mednarodnem sodelovanju s pošiljajočo organizacijo, na primer glede poteka dela, plačila, zavarovanje, namestitve in drugo?
17. Katere so bile vaše odgovornosti in obveznosti v odnosu s pošiljajočo organizacijo?

IZKUŠNJA MEDNARODNEGA (SO)DELOVANJA

18. Ali lahko konkretno opišete vašo izkušnjo mednarodnega sodelovanja – kaj ste počeli?

19. Kdo je podal predlog za takšno obliko (so)delovanja?
20. Ali se vam zdi, da so bile upoštevane želje in potrebe lokalne skupnosti? Če da, katere so to bile? Če ne, kaj bi bilo potrebno narediti, da bi bile?
21. Ali lahko navedete konkreten primer dobre prakse iz vašega mednarodnega (so)delovanja?
22. Če pomislite za nazaj, kaj ste se vi novega naučili ali spoznali tekom mednarodnega (so)delovanja?
23. Če pomislite za nazaj, kaj so se novega naučili ali spoznali uporabniki oziroma člani lokalne skupnosti tekom vašega mednarodnega (so)delovanja?
24. Po vašem mnenju, kaj se lahko mi naučimo od uporabnikov oziroma članov lokalne skupnosti s katero ste (so)delovali?

OSVEŠČANJE JAVNOSTI IN PODAJANJE NAUČENEGA NAPREJ

25. Ali ste bili po vrnitvi v domovino deležni kakšne podpore s strani pošiljajoče organizacije? Če da, kakšne? Če ne, ali bi si podpre s strani organizacije želeli - kakšne?
26. Ali ste po vrnitvi naučeno in doživeto delili ali posredovali dalje z drugimi? Če da, kaj ste posredovali dalje in kje? Vam je pri tem pomagala pošiljajoča organizacija? Če ne, bi si to sploh želeli deliti in zakaj? Kakšno podporo bi si v takem primeru želeli s strani pošiljajoče organizacije?
27. Kakšne predloge še imate glede kako ostati aktiven po vrnitvi v domovino?
28. Ali poznate kakšno organizacijo, ki se ukvarja z učenjem za globalno uravnoteženo sobivanje (v Sloveniji)? Če da, katero in ali že sodelujete z njo? Če ne, bi so jo želeli poznati in vzpostaviti stik z njo ter sodelovati?
29. Ali se vam zdi pomembno učenje za globalno uravnoteženo sobivanje na področju mednarodnega prostovoljnega dela? Zakaj da oziroma ne?